

MANNA

ANTIRASISTISK TIDSKRIFT

2-3 2013

TEMA: ORTEN SLÅR TILLBAKA

- _Mångkulturell fotboll med kolonial struktur*
- _Nykolonialism i Angola i krisens spår*
- _Kamp mot nazism efter mord på rapartist*
- _Utförsäljning av Sápmi*

Austere Histories

– Social Exclusion and the Erasure of Colonial Memories in European Societies

International Symposium, 28–29 November 2013
The Museum of Work Norrköping

Nicolas Bancel
Université de Lausanne

Gurinder K Bhambra
The University of Warwick

Manuela Boatca
Freie Universität

Nacira Guénif-Soullamas
Université de Paris X

Peo Hansen
REMESO, Linköping University

Lars Jensen
Roskilde University

Nicola Labanca
Università degli Studi di Siena

Esther Caplan
National Committee for the Remembrance of WWII

Robble Shilliam
Queen Mary, University of London

Tone O Nielsen & Frederikke Hansen
Kuratorisk Aktion

Carsten Juhl
The Royal Danish Academy of Fine Arts

Marta Stern
Göteborg University

Edda Manga
Uppsala University

Stefan Helgesson
Stockholm University

Mikela Lundahl
University of Copenhagen

As European states are turning toward austere economic-political regimes, new forms of exclusion along race, class and gender lines appear. At the same time, homogenizing narratives of history return, from which the memories of minorities, migrants and colonial oppression are excluded.

The symposium examines an ongoing enforcement of conformity in the present and interrogates its consequences for our understanding of the past.

The REMESO Graduate School in Migration, Ethnicity and Society offers a course for PhD students:
Austere Histories: Changing Narratives of Europe's Colonial Past and Multicultural Present

11 November–13 December, Intensive Week
26–29 November
Course Directors:
Peo Hansen and Stefan Jonsson

The course is organized in conjunction with the international symposium. Students will first be given two days of lectures and seminars, after which they will participate in the sessions and discussions at the two-day symposium.

Deadline for applications November 10, 2013

Students will be provided with accommodation free of charge during the course week in Norrköping (26–29 November).

More info at REMESO Graduate School Web:
www.isv.liu.se/remeso/remeso-graduate-school

For more information, go to: www.isv.liu.se/remeso

With support from the Swedish Research Council (VR) and
FORTE: Swedish Research Council for Health, Working Life and Welfare

SVERIGES LEDANDE KULTURTIDSKRIFT
MED ANTIRASISTISK OCH FEMINISTISK
PROFIL SOM TAR STRID FÖR KLASS- OCH
INTERNATIONELL SOLIDARITET, OCH
ORDAR FÖR EN HUMAN ASYLPOLITIK.
MANA UTKOMMER MED FYRA NUMMER
VARJE ÅR MED DAGSAKTUELLA TEMAN.

ANSVARIG UTGIVARE:

CATHERINE HOLT

TEMAREDAKTÖRER:

LEANDRO SCHCLAREK MULINARI,
NAZEM TAHVILZADEH

REDAKTIONSSEKRETERARE:

KATARINA LIND

ART DIRECTOR:

JAN PETTERSON

BILDCHEF:

SARAH KATARINA HIRANI

REDAKTION:

EMMA ELEONORASDOTTER, SARAH KATARINA
HIRANI, CATHERINE HOLT, FLORENCIA
ROVIRA TORRES, MAJA SAGER, NAZEM
TAHVILZADEH, CHRISTINA HANSEN, ANDREA
MALESEVIC, POURAN DJAMPOUR, FELICIA
MULINARI

SKRIBENTER:

ANDREA MALESEVIC, NAZEM TAHVILZADEH,
LEO PALMESTÅL, DEIDRE PALACIOS, BRITTA
ABOTSI, VALERIE KYEYNE BACKSTRÖM, ABIGAIL
SYKES, MAJSA ALLELIN, EMMA
ELEONORASDOTTER, LEANDRO SCHCLAREK
MULINARI, SANNA VESTIN, SEPIDEH
NEKOMANESH, RASMUS JEPPSSON, CAROLINE
LJUUS, MUSTAFA DIKEÇ, MURAT SOLMAZ, ÅSA
GÖRANSSON, SANDRA COSTA, DARIUS BARIMANI,
ROYA HAKIMNIA, POURAN DJAMPOUR, MICHELL
GRÖNLUND, ARTEMIS PIERRATOU, EMMA
DOMINGUEZ, HANNA SOFIE UTSI

FOTOGRAFER:

SEBASTIAN PEÑA, MARCUS ELMERSTAD, SEVEN
RESIST, REBECCA OSUCHOWSKA TROELL,
AFRIKAGRUPPERNA, ANDERS HENRIKSON,
NEKENASOA, SARAH KATARINA HIRANI,
ILLUSTRATÖRER:

TIINA TINOUSCHKA NILSSON, NEVENA
CVIJETIC, JOANNA JOHNSON, ERIK NYLUND,
SAGA BERGEBÖ, MARIA WIGELIUS, EMORY
DOUGLAS, CELIE COSTANZA EKLUND

OMSLAG:

SARAH KATARINA HIRANI

ÖVERSÄTTNING:

ROBERT NILSSON MOHAMMADI,
EMMA ELEONORASDOTTER

PRAKTIKANT:

REBECCA OSUCHOWSKA TROELL

KORREKTUR:

HENRIK GUNDENÄS

KUNDTJÄNST:

NÄTVERKSTAN EKONOMITJÄNST

BOX 31120

400 32 GÖTEBORG

TRYCKERI:

TRYDELLS

ÄGARE:

FÖRENINGEN TIDSKRIFTEN MANA

PRENUMERATIONER:

PRENUMERATION@TIDSKRIFTENMANA.SE

KONTAKT:

RED@TIDSKRIFTENMANA.SE

ADRESS:

TIDSKRIFTEN MANA

POSTIA 2311

AMIRALSGATAN 47

214 37 MALMÖ

ISSN: 1403-6886

BANKGIRO: 221-6943

MANA ©2013

ISBN 978-91-981243-0-9

Tema: Orten slår tillbaka 28–47

Med slagord som "All makt åt folket!" har en radikal ungdoms-
rörelse på kort tid växt sig stark i Sveriges miljonprogram.
MANA ger perspektiv inifrån och utifrån på förortsrörelsens
betydelse.

7 – **Rapport från motståndet.**

Artemis Pierratou om nazismen i
Grekland.

9 – **Why oh why must it be this
way?** Inrikeskrönika av Caroline Ljuus.

10 – **Manas redaktionsråd** svarar på:
Vilken är den viktigaste antirasistiska
frågan idag?

14 – **Debatt: Mustafa-affären &
Orientalism.** Sepideh Nekomanesh
om hur vårens debatt öppnade för
främlingsfientlighet.

16 – **Asylstafetten – en rörelse
på väg.**

18 – **Den viljestarka: ett hot mot
ordningen.** Majsa Allelin har hört Sara
Ahmed om dubbelheten i mångfald.

20 – **Tillbakablick på RE.VA.** Öppen
asylpolitik är mer än att de "skyldiga"
ska få stanna skriver, Sanna Vestin.

22 – **Mångkulturell fotboll** med
kolonial struktur.

25 – **Utförsäljning av Sápmi.**

TEMA

30 **Förortsrörelsen: antirasistisk
klasskamp som platskamp.** För vem
byggs framtidens städer?

32 – **Pantrarnas utmaning** idag.

36 – **Bildreportage om Alby.**

40 – **Att organisera tjejer i svenska
förorter** – strategier för förändring.
Emma Dominguez om hur förtrycket mot
kvinnor i förorten inte är större än på
andra platser, men annorlunda.

42 – **Förortspolitik.** Kulturgeografen
Mustafa Dikeç om hur Frankrikes förorter
blev nationell politik.

44 – **Organisering av en ort** som inte
är en förort.

47 – **Dikt** av Murat Solmaz.

UTRIKES

48 – **Nykolonialism i krisens spår.**
Angolaner om portugiser som tar jobben
i sin forna koloni.

51 – **Utrikeskrönika.** Svag antirasistisk
rörelse i Ungern.

52 – **Danmarks uppgörelse med
parallelsamhället i ghettot.** Bostads-
politiken där danskar förblir invandrare.

KULTUR

54 – **Dikt: Håll huvudet högt,
mitt framtida barn.**

58 – **Recensioner** av bland annat
Fem papperslösa kvinnors berättelser,
Att bära sin egen kropp, *Bryt tystnaden!*
och *Av kött och blod*.

10 INRIKES: Vilken är den viktigaste antirasistiska frågan idag? Läs vad Manas redaktionsråd tycker.

Bild: Pantrarna för upprustning av förorten

44 TEMA: Rörelsen Pantrarna i Lindängen kom av sig. Egzon Muslijaj försöker förklara vad som hände för Leandro Schclarek Mulinari.

51 UTRIKES: Darius Barimani har svårt att se en framgångsrik antirasistisk rörelse i Ugein.

Bild: Nehemasa / f13city.com/freerz

56 KULTUR: "Tvätta inte bort din svärta" Valerie Kyeyune Backström skriver till sitt framtida barn.

LEDARE

Orten slår tillbaka

Parallellt med ökade klyftor i Sverige har en kraftfull antirasistisk rörelse växt fram i storstädernas periferier. Förortsrörelsen har varit radikal, kreativ och framgångsrik i ett läge där de politiska segrarna annars är lätttråkade. I detta nummer av *Mana* lyfter vi fram olika perspektiv på förorten som plats för politik och motstånd. Med bas i "orten" driver ungdomsorganisationer som Pantrarna för upprustningen av förorten och Megafonen frågor om rättvisa och fördjupad demokrati. I ett läge där många andra rörelser och politiska grupperingar saknar förankring har de på kort tid vunnit en plats och röst i vår samtid.

Medan förortsrörelsens budskap efter Husbyuppluppen reducerades till dess förmenta stöd till våldshandlingar, vill *Mana* undvika att bara tala om och för dem. Vi är stolta över att publicera en analys av Emma Dominguez, aktiv i Megafonen och drivande i kampanjen Alby är inte till salu. De aktiva i förortsrörelsen består huvudsakligen av unga män men det finns undantag, inte minst i Megafonens lokalförening i Botkyrka. Dominguez skriver en personlig betraktelse om hur det kommer sig att dessa lyckats organisera unga kvinnor i Botkyrka utifrån en förståelse av förortens genusrelationer.

I detta nummer av *Mana* är vi också

glada över att kunna publicera en dikt av Murat Solmaz, en av förgrundsgestalterna i de Göteborgsbaserade Pantrarna. I intervjun med Egzon Muslijaj, en av drivkrafterna bakom Pantrarna i Malmöstadsdelen Lindängen, porträtteras personerna bakom rörelserna: Vilka är förutsättningarna och utmaningarna för organiseringen?

Vi har velat sätta in temat i en internationell kontext. Emory Douglas, Svarta Pantrarnas före detta kulturminister i USA, berättar om konsten, våldets roll och potentialen hos dagens motståndsrörelser från förorterna. Dagens förortsrörelser inspireras inte enbart av vad de själva uppfattar som historiska föregångare, utan också av samtida rörelser världen över. Många lärdomar kan dras från händelser bortom Sveriges gränser. Precis som i den franska debatten om *les banlieues* (förorterna) uppfattas de svenska miljonprogrammen inte bara som platser med särskilda ekonomiska, sociala, demografiska och arkitektoniska särdrag, utan också som platser som hotar den nationella identiteten. I artikeln "Förortspolitik" beskriver kulturgeografen Mustafa Dikeç förorternas roll i den nationella politiken, framför allt utifrån de upplopp som har varit betydligt mer frekventa och explosiva i Frankrike än i Sverige. Med utgångspunkt i David Harveys diskussioner om urbana sociala rörelser och revolutioner ger Nazem Tahvilzadeh ett perspektiv på

förortsrörelsen som en antirasistisk klasskamp genom platskamp. Frågan är vilken betydelse denna platsbaserade kamp kan ha för motståndet mot den nyliberala stadsutvecklingen och kapitalismen generellt.

Förhoppningsvis inspirerar detta nummer till vidare diskussioner inom och utanför förortsrörelsen, även om vi möjligen väcker fler frågor än ger svar. Utanför temat kan du läsa om Angola, dit arbetslösa portugiser söker sig i spåren av den ekonomiska krisen – för angolaterna handlar det om nykolonialism. Och är fotbollen verkligen så öppen för olika kulturer som vi tror? Rasmus Jeppsson har intervjuat Elias Bergstrand om hur en stereotyp bild lever kvar av afrikaner och latinamerikaner som irrationella och vita européer som rationella.

Medan statsminister Reinfeldts anmärkning om "arga unga män" ligger kvar som ett sammanfattande bokslut av etablissemangets syn på Husby-uppluppen 2013, visar förortsrörelsen att de har trätt fram i det offentliga rummet som företrädare för förortens perspektiv och intressen.

HANS DÖD VÄCKTE SOLIDARITET

FOTO: SEVEN RESIST

EN BILD AV PAVLOS FYSSAS OCH ETT MEDDELANDE OM ATT HAN MÖRDATS AV NAZISTER AFFISCHERADES PÅ ANTIFA-BUTIKEN RED STUFF I KREUZBERG, BERLIN.

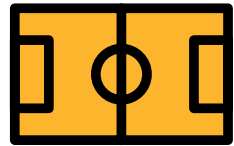
• Den antifascistiska rapartisten Pavlos Fyssas, som nyligen mördades i Grekland, drömde om att starta ett självorganiserat socialt center i arbetarstadsdelen Keratsini i utkanten av Aten. Det skulle ha en platt maktstruktur och främja samarbete och gräsrotsmobilisering genom socialt utbyte och olika projekt. Det skulle vara en plats där föreningen av kultur (konserter, filmvisning, föreläsningar och bibliotek) och praktiskt stöd

till arbetslösa, hemlösa och människor i svåra livssituationer (utdelning av mat och kläder, rum med duschar) blev verklighet.

Det var i just den här stadsdelen som min vän Pavlos mördades. Från den stunden och fram till nu pågår marscher, konserter, direkta aktioner och andra aktivistiska initiativ över hela landet. Till och med fotbollssupportrar till motståndslag har gått ihop och tagit avstånd

från nynazism, och man har kunnat se antinazistiska banderoller på många matcher. I andra fall har initiativ som direkt riktat in sig på olika partilokaler lyckats få dem att slå igen. Aktivisternas enträgna kamp – som motstått ordningsmaktens förtryck och till och med tortyr – omfamnas nu av ett chockat samhälle.

Artemis Pierratou

Det vinnande laget bor inte här längre

● Sverigedemokraternas reklam landar på hallmattan strax före kyrkovalet. Broschuren är ett tjugigt tryck på blankt papper. Men lite konstigt är det. Min längd ligger vägg i vägg med Rosengård. I trappuppgången skojar vi om att stadsdelsgränsen börjar vid porten bredvid. Varför vill Sverigedemokraterna ragga röster här? Det finns en strategi, visar det sig. För det är inte alla som fått broschyren. Hos Andersson och Pettersson och Lundström och mig går det bra. Men i den hälft av dörrarna där namnen klingar utländskt verkar det inte ha delats ut någon broschyr.

Michell Grönlund
Läs mer på hemsidan.

Minister som vill ha "svensk-kontrakt"

● Så har Sverige begåvats med en arbetsmarknadsminister som är kristen fundamentalist – och liksom många andra fundamentalister även smygrasist. Moderaten Elisabeth Svantesson, som nyligen tillträdde posten, beskrev i en talande Newsmillartikel (2008-11-23) sin förmyndaraktiga hållning mot "invandrare."

Svantesson föreslog där ett "svensk-kontrakt". Det skulle bygga på det i grunden rasistiska antagandet att invandrare i Sverige klemas bort genom den "svenska snällheten". Därför ska de "förpliktigas att" underteckna ett kontrakt genom vilket de skriver under på vissa krav, bland annat ska invandrare följa: "grundläggande mänskliga

Rasismen före registret

● Återigen sätter vi Sverige på världskartan, den här gången genom DN:s avslöjande om Skånepolisens olagliga registrering av romer, en etnisk registrering där 4 029 personer har kartlagts, varav tusen barn. Ytterligare ett register hittades där 997 människor fanns registrerade.

Många rapporter visar på den utbredda diskrimineringen mot romer och Sverige har fått kritik av bland annat FN. DO:s rapporter visar att en stor del av diskrimineringen av romer består av kränkningar på offentliga platser, de får inte tillgång till grundläggande mänskliga rättigheter som utbildning och bostad samt blir diskriminerade på arbetsmarknaden, i hälsovården och av socialtjänsten. Med andra ord så utestängs man från stora delar av samhället. Romer är alltså grovt diskriminerade i Sverige idag, varje dag, varför är det ingen som reagerar? När blev det fel i allmänhetens

ögon att diskriminera och kränka romer? Ska det behöva gå så långt som till en etnisk registrering innan vi reagerar?

När nyheten kom om att en mobb bestående av ett 30-tal människor hade angripit en familj i Storfors och jagat dem från sitt hem, då var det inte många som reagerade. Inte blev det någon mediestorm eller några politiker som uttalade sig i frågan. Att bli utkörd av en mobb säger väl ändå mycket om var gränsen för övergrepp och diskriminering går i dagens Sverige? Hur mycket ska man som medborgare tolerera i ett samhälle?

Vi borde ha reagerat tidigare mot övergreppen mot romer, allmänheten borde ha reagerat tidigare men istället lät vi det passera. Det är ändå vad vi är vana vid och övergrepp och rasism har aldrig egentligen varit ett problem i Sverige innan.

Deidre Palacios

många människor flytt från, Afghanistan och Etiopien. Frågan är då vem som ska skriva under kontraktet?

En annan fråga är vem som "klemas bort". Är det den återvändande svenska som de senaste tio åren bott i Spanien? Ja kanske, men det är nog inte dem Svantesson syftar på. Är det flyktingar som klättrat över fästning Europas murar, och som nu sitter inlåsta i fängelser i väntan på att myndigheterna brutalt ska utvisa dem? De som lever underjordiskt i samhället under ständigt hot om att bli utvisade enligt Reva. Avslutningsvis kanske frågan är på sin plats. Kan en moderat minister vara hur cynisk som helst?

Joacim Blomqvist

Översättning: Emma Eleonoradotter

Behövde Pavlos Fyssas offras?

Det har gått en tid sedan den 18 september då Pavlos Fyssas mördades av en anhängare till det nynazistiska partiet Gyllene gryning i polisens närvaro. Den spontana vägen av ursinne mot dådet upphävde nationsgränserna och förde med sig solidaritetsbudskap från hela världen. Men skulle verkligen en ung antifascist behöva offras för att skapa mobilisering i ett land som låtit det kriminella gänget bakom Gyllene gryning bli en del av parlamentet?

Pavlos var en antifascistisk rapartist med artistnamnet Killah P. Han var känd på den grekiska hip-hopscenen för sina texter men också för sitt aktiva engagemang kring frågor som praktisk solidaritet och ekonomiskt stöd åt behövande. Han var bland annat initiativtagare till "Hip hop for a reason"-konserter, som har velat medvetandegöra unga om solidaritet genom musik.

Pavlos är inte inte det enda offret. Nazisterna ligger bakom åtminstone fyra mord på invandrare sedan 2011 och hundratals brutala attacker. Vi talar om fler än 400 officiellt registrerade fall under de senaste 16 månaderna. De faktiska siffrorna är säkerligen mycket högre eftersom immigranter har fog för sin rädsla för polisen: de riskerar att fängslas då det är känt att delar av polisen samarbetar med Gyllene gryning. De militanta delarna av partiet har under de senaste tre åren attackerat antifascister och aktivister från den anarkistiska rörelsen och vänstern under konserter och demonstrationer, i ockuperade hus och andra samlingspunkter, till och med på gatan.

Hoten mot aktivister har inte upphört ens efter mordet på Pavlos, medan Läkare i världen rapporterat att brutala attacker mot immigranter som kan kopplas till nazister också har förekommit. Det sociala trycket tvingade rättsapparaten att utreda Gyllene grynings verksamhet på djupet, samtidigt som de flesta politiker och massmedier ändrade sin inställning till partiet som fram till nyligen behand-

lades välvilligt, trots att Gyllene gryning har agerat som en stat i staten som tolkat regeringens invandringsslag på sitt eget brutala sätt.

Även om Högsta domstolens beslut den 28 september splittrade själva kärnan i Gyllene gryning genom att gripa dess ledare, flera viktiga ministrar, medlemmar i ledande roller och några poliser som kunde kopplas till den "kriminella organisationen" så verkar ingen ha kommit på tanken att undersöka partiets relationer till andra intressenter och storkapitalister. Man talar inte heller om det tiotal andra liknande nazistgrupperingar i landet som verkar i det fördolda. Regeringen verkar på det här sättet ha hittat tillfredsställande lösningar på problemet samtidigt som dess nolltoleranspolitik öppnar för fortsatt förtryck av vänsteraktivister. Allt i ett land som samtidigt faller sönder, socialt och ekonomiskt. Här behövs fortsatt kritisk analys, särskilt som det har kommit fram att den nationella säkerhetstjänsten länge känt till Gyllene grynings aktiviteter.

Den antifascistiska rörelsen har visat sin potential. Pavlos kom genom sin bortgång närmare sin dröm. Att få folk att tänka över, förstå och ta sikte mot uppbyggnaden av en mera rättvis och jämlik verklighet. Men behovet av fortsatt kamp och vaksamhet är stort. Vår kamp mot rasism och fascism måste vara en kamp mot de strukturella orsakerna som ger upphov till problemen, inte en oändlig kamp mot några av dess konsekvenser.

Text: Artemis Pierratou

**JUST NU:
PROVA GRATIS
I TRE VECKOR!**

Fler sidor av verkligheten.

I Fria Tidningen läser du vassa och normbrytande nyheter med fokus på miljö, jämställdhet, demokrati, frihet, global/lokal fördelning samt fredsfrågor.

Idag kommer Fria Tidningen ut på onsdagar och lördagar, men vi siktar på att öka antalet

utgivningsdagar och bli ett riktigt alternativ till de stora morgontidningarna.

Just nu kan du prova tidningen helt utan kostnad i tre veckor.* Klipp ut och skicka in talongen eller gå in på www.fria.nu/mana Trevlig läsning!

PORTO
BETALT
FT12 MA

FRIA TIDNINGAR
SVARSPOST
122 320 900
128 20 SKARPNÄCK

Ja tack!

Jag vill gärna prova Fria Tidningen utan kostnad i tre veckor. Jag får Fria Tidningen varje onsdag och lördag, samt på lördagar även min lokala Fria tidning. Prenumerationen avslutas automatiskt efter tre veckor och du förbinder dig inte till något genom att ta del av erbjudandet.

Namn:	
Adress:	
Postnr. & ort:	
E-post:	
Telefon:	

Hemma i RUT-debatten?

Fronesis nr 42-43 Hemmet och bostaden

I Fronesis nr 42-43 utforskar vi hemmets roll i dagens bostadspolitik. Hur många arbeten har vi fått genom RUT-avdraget och vem är det som utför dem? Vad innebär det samtida talet om en "bostadskarriär" och vilken sorts familj är det som syns på omslaget till inredningsmagasin? Kan vi fortfarande tala om rätten till en bostad?

Medverkar i numret gör bland andra Arlie Russel Hoschild, Carol Smart, Kathleen Arnold, Anita Nyberg och Emma Strollo.

I Fronesis finner du vår tids främsta samhällsteoretiker, i tematiskt välkomponerade volymer. Fronesis erbjuder både fördjupning och översiktliga introduktioner. Läs om alla utgåvor på: www.fronesis.nu

Fronesis

Olle Svenning, Helsingborgs Dagblad
20 december 2012

"Fronesis, landets tyngsta och mest genomarbetade tidskrift."

INRIKESKRÖNIKA

Why oh why must it be this way

Det är ingen vanlig blick hon får på tunnelbanan, det är en "jag-är-smått-facinerad-av-rasbiologi-men-jag-vet-inte-alltid-om-det-själ-v-blick." Caroline Ljuus är konstnär och skriver om den rasistiskt sexualiserade blicken.

Det händer sällan att någon blir osäker på min konststillhörighet. Jag får skylla mig själv. Jag har frivilligt odlat långt hår och utvecklat intressen för klänningar och kosmetika. Jag har valt att vara kvinna enligt konventionens regler. Jag är också asiat. Det har jag inte valt men det syns ändå, både med och utan smink.

Jag är alltså en asiatisk kvinna.

Googlar "Asiatiska kvinnor" och första rubriken är Asian Girls for Dating. Asiatiska kvinnor marknadsförs som världens vackraste kvinnor.

"Och varför sura över det nu då, ta det som en komplimang!", säger någon som aldrig blivit objektifierad i hela sitt liv.

På Flashback Forum publiceras långa trådar med tips och erfarenheter i ämnet "asiatförhållanden". Diskussionen handlar om den asiatiska kvinnans olika för- och nackdelar med extra fokus på hennes kropp. Hon är exotisk. Hon är feminin. Hon är tillgiven. Hon har platt bak-huvud. Hon är bra i köket. Hon är bra i sängen. Hon är blyg. Hon är artig. Hon är lättfotad. Hon är smal. Hon utnyttjar ensamma män. Hon har inget val. Hon är ett u-landsprojekt. Hon är trång. Hon är vig.

Artiklar beskriver hur asiatiska kvinnor diskrimineras och misshandlas. Ordet "fruiimport" förekommer frekvent, likaså "sexturism".

Jag blir sjukt trött, slår igen laptopen och funderar på hur svårt det egentligen är att bli eremit eller om jag ska lyda uppmaningen att flytta tillbaka dit jag kommer från och bli en totalt exotisk figur men samtidigt också en alien som inte kan säga mer än tack och hej på sitt modersmål.

Nej, det blir nog ingen flytt. Istället händer det oundvikliga att jag trots allt måste ta mig utanför min dörr och plötsligt finns Du bara där. Du kan stå bakom mig i en kö på Konsum eller sitta mittemot mig på tunnelbanan. Jag känner igen Din blick direkt. Det är ingen vanlig "Jag-tycker-du-är-het-blick". Nej, det är snarare en "Jag-är-smått-fascinerad-av-rasbiologi-men-jag-vet-inte-alltid-om-det-själ-v-blick". Den blicken kan vara vass och desperat eller likna ett sockerspeedat barns ögon första gången på zoo. Jag vänder mig bort men i ögonvrån ser jag hur Du fortsätter söka min blick i tunnelbanetågets mörka fönster.

Okej jag vet! I'm playing safe! Just Du kanske är annorlunda.

Din första fråga skulle säkert aldrig vara "Var kommer du från för land då?" efter att du häpet konstaterat att jag talar svenska.

Du skulle aldrig ge mig en lapp där det står att "Jag vill inte ta i dig ens med tång" när jag försökt läsa i stället för att le mot Dig.

Du skulle aldrig demonstrativt föra ner din hand innanför dina byxor.

Och om Du mot förmodan ändå skulle göra något av de två sistnämnda sakerna så behöver det inte bero på att jag är asiatisk kvinna. Nej, det är inte bra att noja i onödan! Det beror säkert bara på att jag är kvinna i största allmänhet.

Ändå är min blick fastfrusen i golvet samtidigt som jag inte kan stoppa min hjärna som oundvikligt tänker att Du tänker något i stil med:

"Kines? Japan? Eller filippino? Det är skitsvårt att se skillnad! De ser ju nästan likadana ut. Undrar om ryktet stämmer att asian chicks skulle va extra små som oskulder. I porrfilm ligger de ju faktiskt och gråter som små flickor. Har hört att asiattjejer ofta får frågor om vad de kostar från främmande gubbar på stan. Det är fördjävligt men man kan ju inte komma ifrån att de ser horiga ut när de har så där små jeansshorts och högklackat på sig. Vad förväntar de sig då liksom? Det är klart att de får en massa äckel efter sig. Det är tragiskt att sådana snusk-humrar gör att folk ser ner på alla män som hookar upp med asiatiskor. Man kan ju inte hjälpa om man gillar ett visst utseende. Jag hade själv gärna testat en sån."

Det har blivit min metod att undvika vissa blickar från män. Jag vet att inget förändras till det bättre av att titta bort. Det är bara ett slags skydd och en konsekvens av att vi lever i en värld i vilken det finns hudfärgs- och köns-hierarkier.

Jag och Du på tunnelbanan kommer aldrig att se på varandra som jämlikar och det är synd.

Jag trycker upp volymen i mina hörlurar och spelar En Vogue's "Free your mind" men det är för oss båda.

"Why oh why must it be this way?

Before you can read me you gotta

Learn how to see me, I said

Free your mind and the rest will follow

Be color blind, don't be so shallow"

Text: Caroline Ljuus

Presentation av Manas redaktionsråd

För att vässa och bredda Mana har vi bjudit in aktivister, akademiker och antirasister till ett redaktionsråd. Vi ber dem om synpunkter och löpande feedback kring vårt innehåll för att ge er läsare ett ständigt skarpare innehåll.

Illustrationer: Tiina Tinouschka Nilsson

Tobias Hübinette, docent i interkulturell pedagogik, forskare vid Mångkulturellt centrum och lärare vid Södertörns högskola:

- De viktigaste antirasistiska frågorna i Sverige just nu och inför framtiden handlar om att än mer (fortsätta att) börja tala om ras och vithet på ett både explicit och konstruktivt sätt och därmed flytta fokus från migrationsaspekten och besattheten vid "invandrarna" till frågor som rör dagens och framtidens svenskhet. Om att utveckla indikatorer för att mäta hur rassegregationen och rassegmenteringen ser ut i Sverige efter förebild från hur vi redan gör statistik utifrån kön och klass, samt att med inspiration från den engelsktalande världen försöka utveckla svenska ras- och vithetsstudier som ett eget forskningsområde. Det handlar med andra ord om att både börja använda nya begrepp och att byta perspektiv

samt att skapa ny kunskap. Just nu står nämligen den antirasistiska rörelsen i Sverige och stampar på samma plats på grund av arvet efter 1900-talet: det handlar i praktiken mer om antifascism än om antirasism, det handlar alltför ofta egentligen om en vänster-högerkonflikt av det gamla slaget än om frågor som rör rasdiskriminering. Och den svenska antirasismen bygger framför allt på en färgblind och utopisk vithet som går tillbaka till 68-rörelsen, och som helt enkelt inte längre är gångbar.

Baharan Kazemi, styrelseledamot i Flyktinggruppernas riksråd, FARR:

- Jag engagerar mig i asylrätten, eftersom det är ett område där man kan ställa konkreta krav, juridiskt och politiskt. Det är ett sammanhang där de som drabbas mest av politiken också själva gör motstånd, där vi antirasister känner oss enade, oavsett ursprung. Nivån på rasism i ett samhälle kan

kanske mätas genom bemötandet av dem som inte anses höra till. Om de tillåts drunkna på havet som utgör gränsen mellan samhället och icke-samhället, om de deporteras drogade och med handfängsel till ett land där de riskerar dödsstraff, då är de inte så mycket värda för samhället. Den antirasistiska kampen är inte vunnin bara för att man skapar ett värdigt flyktingmottagande. Men jag skulle säga att flyktingpolitiken är som en barometer över nivån av rasism i samhället och därför är den viktig.

Hanna Thomé, antidiskrimineringskommunalråd i Malmö (V):

- Rasism påverkar hela människans liv. Kampen mot rasism handlar om erkännande och synlighet men också om omfördelning av resurser. En antirasism utan klassperspektiv blir mest fina ord.

Anders Neergaard, universitetslektor och docent i sociologi vid Linköpings universitet:

- Den myriad av former av exkludering och underordning som rasifierade människor utsätts för i arbetslivet. Jag tror att en antirasistisk kamp samtidigt måste jobba med representation (att rasifierade finns företrädade i organisationer), erkännande (att vi tydliggör hur språkbruk, bilder och lagstiftning osynliggör eller förnedrar) och omfördelning (att resurser omfördelas till rasifierade grupper). Det är ett nödvändigt men svårt projekt, speciellt om det utvecklas parallellt med en kamp mot klass- och kvinnoförtryck.

Shora Esmailian, journalist och författare aktuell med boken Ur askan – Om människor på flykt i en varmare värld:

- 32,8 miljoner människor tvingades fly från sina hem 2012, 98 procent på grund av klimat- eller väderrelaterade händelser – och problemen kommer bara öka. Men trots att väst är skyldig till en majoritet av utsläppen erkänns dessa människor inte som flyktingar.

På 1990-talet låg den genomsnittliga utsläppstillväxten på en procent om året; sedan millennieskiftet ligger den på drygt tre. De tio varmaste åren som har uppmätts ligger alla efter 1998 – och det blir bara värre. 2011 års första sex månader genererade fler naturkatastrofer och extrema väderhändelser än de flesta hela år före 2006.

Den rika delen av världen släpper ut mest fossila bränslen per capita och har gjort det historiskt. De som drabbas är människor i världens periferi – just de

som har minst skuld till den globala uppvärmningen. Den för närvarande viktigaste antirasistiska frågan tycker jag är den om klimatet, eftersom den globala uppvärmningen ställer alla ojämlikheter på sin spets och förstärker dem: klassklyftor, ojämställdhet mellan könen, rasism.

Vår tids nya flyktingar - klimatflyktingar - är överrepresenterade i de senaste årens statistik. 30 miljoner som tvingats på flykt förra året - vare sig de flytt katastrofer i den rika delen av världen eller i den fattiga, oavsett om de har korsat en nationsgräns eller ej - är de facto klimatflyktingar. Utan juridiskt erkännande och med de allt högre murar västvärlden reser måste de hamna i fokus i den antirasistiska kampen.

Mattias Gardell, professor i jämförande religionsvetenskap vid Uppsala universitet:

- Som forskare ser jag vikten av att etablera ett Centrum för rasismstudier.

Det finns en ny generation duktiga forskare från olika discipliner men ingen mötesplats som möjliggör en bas för rejäla studier av frågor som hatbrottslighet, diskriminering på arbets- och bostadsmarknaden och i migrationspolitiken, som på allvar kan samla kunskaper kring antisemitism, antiziganism, afrofobi och islamofobi och som också förmår ta sig an teoretiskt viktiga frågor som exempelvis reproduktionen av rasistiska ordningar som inte bygger på föreställningar kring biologisk ras, det vill säga det fenomen vi kan kalla en "rasism utan raser".

Britta Abotsi, journalist och tidigare redaktionsmedlem i Mana:

- Jag vill inte peka ut en antirasistisk fråga som viktigare än någon annan. Jag tror att det kan vara farligt att jämföra rasismens olika ansikten. Det är nödvändigt att vi arbetar mot den rasism som får fruktansvärda konsekvenser som död och misshandel, men också att vi arbetar mot den rasism som bara genom det som kan tyckas vara ett oskyldigt språkbruk spår på en ordning och struktur som främjar rasism. Allt hänger på något vis samman och det hoppas och vill jag att *Mana* ska vara en hjälp för oss alla att se.

Jesper Klemmedsson, bildjournalist och tidigare redaktionsmedlem i Mana:

- De landvinningar som ursprungsrörelserna gjort på den latinamerikanska kontinenten - framförallt i den andinska regionen - är inte bara den viktigaste antirasistiska frågan för mig utan också bland de mest underrapporterade här hemma. Det är en rörelse som tillsam-

mans med gräsrotter och andra sektorer av samhället inte bara lyft frågan om rasism högt upp på dagordningen utan också på allvar lyckats utmana den privata makten i sina respektive länder. Det är människor som sällan syns och få hör talas om, men vilkas drömmar och kamp inspirerar till handling.

Despina Tzimoula, universitetslektor vid Malmö högskola:

- Jag tycker egentligen att alla antirasistiska frågor är otroligt viktiga. Det jag ser som en stor utmaning är att antirasismen inte blir för bekväm av sig utan att frågorna hela tiden omdefinieras och omformuleras i takt med att nya utmaningar visar sig. Små eller stora vinster får inte innebära en tillbakalutad tillfredsställelse utan en tillfredsställelse som ger kraft till vidare aktivism.

Jallow Momodou, Afrosvenskarnas riksförbund:

- Den viktigaste antirasistiska frågan för mig idag är hur det har skapats en samhällsstruktur som möjliggör, normaliserar och legitimerar afro-biska yttranden i vardagen. Yttranden som möts med en bred tystnad och ett osynliggörande i samhället.

Paulina de los Reyes

är professor i ekonomisk historia på Stockholms universitet. Hon har varit med och introducerat begreppet intersektionalitet i Sverige.

Stefan Jonsson

är professor på REMESO, Institutet för Research on Migration, Ethnicity and Society på Linköpings universitet. Han har även skrivit flera böcker om rasism, etnicitet och postkolonial teori.

Mustafa-affären & orientalism

Främlingsfientlighet har börjat normaliseras i den svenska politiska och mediala debatten. Men de antirasistiska partierna i Sverige behöver inte gå i Danmarks fotspår om de gör upp med sin dualistiska världssyn, skriver Sepideh Nekomanesh.

Under mitten av april utspelade sig det som missvisande kommit att kallas för Omar Mustafa-affären. Missvisande för att det låter som en enskild och isolerad händelse. Men affären visade på något mycket större, nämligen på ett paradigmskifte där främlingsfientligheten alltmer kommit att normaliseras i den svenska mediala och politiska debatten. Det är den främlingsfientliga och orientalistiska syn som visade sig i den svenska debatten under denna affär som jag vänder mig emot i den här artikeln, inte de enskilda turerna kring Omar Mustafa eller hans person. För de argument och åsikter som kom fram är mycket större och mer problematiska än hur Socialdemokraterna väljer sina förtroendevalda. Det förra är alla antirasisters problem, det senare är det inte.

Främlingsfientliga åsikter blir utbredda och normaliserade när det bredare politiska spektrumet tar till sig av Sverigedemokraternas tankevärld. För att dra en parallell till Danmark, som Sverige mer och mer börjar ta efter, slog Dansk Folkepartis invandrarkritiska idéer igenom på bred front när Anders Fogh Rasmussens borgerliga regering 2001–2009 gjorde dem till sina egna. Främlingsfientligheten normaliserades när ledarsidorna på de stora danska tidningarna började tala om

”västerländska demokratiska idéer och civilisation” och en ”islamisk antidemokratisk civilisation”. Dessa idéer om en tudelad värld kom senare att anammas av de danska socialdemokraterna och det bredare danska politiska spektrumet. Normaliseringen av en främlingsfientlig tankevärld var ett faktum. Bara ett fåtal partier, som socialliberala Radikale Venstre och partiet Enhedslisten på yttersta vänsterkanten, stod för ett alternativt synsätt. Dessa möttes av hård kritik, inte bara av Dansk Folkeparti, utan även av den så kallade politiska mitten.

Det som hände i Sverige under våren påminner om den danska utvecklingen, en sorts rörelse mot Sverigedemokraternas världsbild. I denna världsbild är världen indelad i olika civilisationer som antas vara statiska. Framförallt är det som kallas för den muslimska civilisationen (som om den vore en enda statiskt enhet!) – mycket förenklad, generaliserande och onyanserad. En bild som fick ny livskraft på 90-talet genom teoretikern Samuel Huntington och som delas av både framstående politiker i Sverige och i andra länder.

Huntington formulerade i sin hårt kritiserade bok *Civilisationernas kamp* en syn på världen som indelad i olika civilisationer som står i motsatsförhållande och kamp mot varandra: ”den kristna civilisationen” och ”den islamiska civilisationen” (i

singularis). Synsättet går hand i hand med koloniala tankar om moralisk överlägsenhet i ”väst” och ”ett civilisatoriskt uppdrag”, i form av en skyldighet att sprida demokrati. Huntington mötte stark kritik av andra forskare som menade att det varken går att tala om ”en” kristen värld eller ”en” muslimsk värld, som om de vore monolitiska storheter på det statiska sätt som Huntington och andra forskare, som Bernard Lewis, gör. Inom såväl kristna som muslimska länder finns det en stor pluralism, varierande grad av religiositet, kamp mellan demokratiska och auktoritära krafter, och konflikt mellan progressiv politik och konservativa krafter.

Detta kan verka väldigt grundläggande, men faktum är att Huntingtons idéer hade ett enormt inflytande på politiken. Både Bush-administrationen och politiska bedömare och journalister var starkt influerade av Huntingtons idéer, givetvis inte enbart i USA, utan även i länder som Sverige och Danmark. Anhängarna av Huntingtons världssyn som rymmer alltifrån nationalistiska grupperingar till konservativa analytiker, fick vatten på sin kvarn efter terrorattackerna i USA den 11 september 2001. Det talades om ”korståg” och kampen mellan gott och ont stod mellan ”den kristna västerländska civilisationen” och ”den islamiska civilisationen”. I förlängningen har detta lett till att man befast en dikotomisk, tvädelad syn på världen och att man legitimerat rasistiska bilder och generaliserande föreställningar. Särskilt lockande verkar det vara att använda kvinnor och jämställdhet som argument. I praktisk politik rättfärdigade man invasionen i Afghanistan med argumentet att de afghanska kvinnorna skulle räddas från de talibanska fundamentalisterna (som USA för övrigt stött under den sovjetiska invasionen). Intressant nog var talibanernas kvinnoförtryck inte aktuellt innan dess och det är heller inte aktuellt att stödja Saudiarabiens kvinnorrättsaktivister då landet för tillfället är en politisk bundsförvant.

Med detta sagt vill jag betona att även relativt moderata och pragmatiska grupper, till exempel Muslimska brödraskapet i Egypten, är starkt konservativa i de flesta politiska frågor, inte minst jämställdhet. Vidare är dess ledarskikt långt ifrån övertygade demokrater. Tvärtom har Muslimska brödraskapet i Egypten visat auktoritära tendenser. Mursi styrde landet med järnhand och markerade inte mot de brutala övergreppen mot landets minoriteter. Brödraskapets auktoritära styre resulterade i en kupp iscensatt av en annan auktoritär kraft, armén.

Men att låta Muslimska brödraskapet representera hela området av länder med muslimsk majoritet eller alla troende politiskt aktiva muslimer är lika fel som att låta George Bush och den amerikanska kristna högern representera länder med kristen majoritet och alla troende politiskt aktiva kristna. Det lägger även ett skynke över sekulära makthavares övergrepp om vi inte kan se bortom religion som exempelvis den egyptiska militärens ”oskuldstester” på kvinnor och Assads blodbad. Det är även viktigt att påminna om att kampen för demokrati har gamla rötter i Mellanöstern och Nordafrika. Ett exempel på denna långvariga kamp är den konstitutionella revolutionen i Iran 1905–1907, som visar att diskussionen om

demokrati inte är ny i Mellanöstern eller unik för länder med kristen majoritet.

Det är mycket bekymrande och farligt när representanter för partier som kallar sig antirasistiska börjar ta efter den tankevärld som Huntington står för. När socialdemokrater som Carina Hägg och Nalin Pekgül börjar tala om ”islamism” som en monolitisk och statisk enhet eller om ett ”vi” som måste beskydda ”de muslimska kvinnorna” så befasts generaliserande och stereotypa bilder av muslimer. Denna ytterst nedlåtande attityd som inte förmår se att kvinnor i och med rötter i muslimska länder har olika viljor hämtar näring ur en världsbild de delar med Huntington. Och inte minst postkoloniala feminister har kritiserat deras perspektiv. Bland annat riktar sig kritiken mot att muslimska kvinnor framstår som passiva offer som behöver beskydd av upplysta kvinnor i ”väst”. Då bortser man från den kvinnokamp som bedrivits i regionen i över ett sekel, det vill säga från det aktörskap kvinnor i och från muslimska länder ständigt visar i feministisk handling.

Kritiker kan fråga sig om detta betyder att kvinnor inte bör visa solidaritet över nationsgränserna och om postkolonial feminism innebär värderativism. Givetvis betyder det inte att vi ska avstå från att visa solidaritet och systerskap över nationsgränserna och självklart finns det universella värden. Det betyder bara att vi ska ha förståelse för sammanhanget. Det finns flera feminismer, inte en feminism. Vi bör visa ödmjukhet och förståelse inför det faktum att olika kvinnorörelser prioriterar olika frågor. Feministiska och antirasistiska krafter bör förmå att tillämpa ett kontextualiserat perspektiv.

Problemet med Häggs och Pekgüls inlägg, utöver att de gör sig till språkrör för en hel grupp, är att de generaliserande talar om ”muslimska kvinnor” som om de vore en homogen massa. Vidare har de en kolonial ingång å la Huntington där de verkar tro att ”muslimska kvinnor” sitter och väntar på deras beskydd. Deras blindhet för olika sammanhang, det faktum att de inte ser att kvinnor från regionen skiljer sig åt sinsemellan beroende på bland annat klass, utbildningsnivå och nationalitet, leder också till reducerande stereotypa bilder.

Jag inledde denna artikel med att uttrycka min oro för orientalism och främlingsfientlighet i den svenska debatten och att dra paralleller till den danska debatten efter valet 2001. Den svenska mediala och politiska diskursen börjar mer och mer likna den i Danmark och rasismen har börjat normaliseras även i Sverige. Jag vill ändå understryka att den antirasistiska rörelsen har bättre förutsättningar i Sverige, men för att den antirasistiska kampen ska lyckas måste svenska partier som kallar sig antirasistiska ta bladet från munnen. Med andra ord räcker det inte att vara emot Sverigedemokraterna om man samtidigt delar världsbild med Huntington.

Text: Sepideh Nekomanesh

Asylstafetten – en rörelse på väg

Kan en human flyktingpolitik bli verklighet i Sverige? Det tror Ali Ahmadi, initiativtagare till Asylstafetten. Bara för att marschen avslutades i augusti har inte rörelsen stannat, skriver *Manas Pouran Djampour*.

Den 14 juli avgick Asylstafetten från Mölle-vångstorget i Malmö med 300 personer som vandrade den första sträckan till Lund. Det var pirrigt och otroligt stort. "Vägen har varit målet" skrev Leandro Mulinari, en av de drivande bakom stafetten, på sin Facebookstatus väl framme i Stockholm efter den långa vandringen.

Efter ett halvårs planeringsarbete och en månads marsch nådde stafetten vandringens slutmål Stockholm. Men två månader efter hemkomsten planerar man för fullt inför kommande föreläsningar och aktioner. "Vi fortsätter, för ingenting har ju ändrats egentligen. Vi vill ändra asylopolitiken", säger Abbas Ahmadi, en av arrangörerna.

Nyhetsmorgon, som först hade bokat in Asylstafetten till sitt morgonprat, avbokade inslaget samma dag, eller rättare sagt inne i studion, med förklaringen att programmet blivit fullbokat. För många av de aktiva var det ganska självklart: TV4 hade ställt in när man insåg att Asylstafetten inte var så mysigt och gulligt som morgonprogrammet först hade trott.

De drivande unga människorna i stafetten kräver nämligen inte bara sin rätt, utan vill även ställa de ansvariga till svars. De går längre än att bara kritisera den svenska flyktingpolitiken – de kritiserar den svenska vapenexporten och visar på kopplingarna mellan krigerna i deras hemländer och den svenska ekonomin. I likhet med flera andra av de aktiva i Asylstafetten talar Abbas Ahmadi om just vikten av att visa på det sambandet och hur svenska myndigheter leker med människors liv som om de vore leksaker. "Det är som en cirkel. Sverige är del av problemet och är också ansvarig för att vi tvingats fly. Sverige säljer vapen till Saudiarabien, som säljer till taliberna som sen dödar folk i Afghanistan. Sverige måste ta ansvar för sin del, för att folk dödas och för att folk tvingas fly. Sverige tjänar pengar på krig."

Alireza Hasanzada fyller på kring medias vinkling av Asyl-

stafetten och hur många viktiga frågor inte ens tagits upp i de olika nyhetsinslagen. "Media skrev bara att vi har gått från Malmö till Stockholm. Sen frågade de hur vi mårde, om vi var trötta och hade ont i benen. Vad hände med att lyssna på varför vi gick stafetten? Det viktiga och allvarliga som vi hade att säga fick alldeles för lite utrymme."

Många tankar har väckts kring stafetten, både bland dem som följt vandringen och bland dem som har drivit den. Framför allt mot slutet av stafetten började allt fler ungdomar reflektera över vandringen, alla möten och de fotavtryck som de lämnade efter sig.

Under stafettens gång har flera av deltagarna skrivit texter som i sin tur har publicerats både på nätet och i olika tidningar. Många har kommit över sin skräck för att stå på scen och tala inför en publik. En sak har flera av de drivande varit eniga om: Asylstafetten är ett litet steg i det stora hela. Det finns fortfarande massor som måste göras för att stafettens krav ska vinna gehör. Trots det är det viktigt att understryka att Asylstafetten numera är en rörelse att räkna med. Baharan Kazemi beskrev Asylstafetten som "sommarens mest inspirerande aktion" och menade att deltagarna lyckats organisera sig bättre än många av dem som varit aktiva inom asylrörelsen under flera år.

I slutet av september anordnades en cykelstafett från Malmö till Migrationsverkets förvar i Åstorp. Tankarna på aktionen kom till under vandringen när Ali Ahmadi, initiativtagare till Asylstafetten, spånade på framtida asylrättsaktioner. "Vi kan inte sluta här, vi måste fortsätta tills vårt mål om en human flyktingpolitik faktiskt blir verklighet. Det betyder bland annat ett Sverige där det inte finns några papperslösa. För vissa kan det vara något som är svårt att tro eller se framför sig. Men för mig och många andra är det ett mål som vi kämpar för, som vi vet kommer bli vår framtid just för att vår kamp växer sig starkare. Vi har aldrig varit så många som vi är nu." Han

TRE AV DE DRIVANDE I STAFETTEN. FRÅN VÄNSTER INITIATIVTAGAREN ALI AHMADI, ABBAS AHMADI OCH MASOUD ZAHER.

fortsätter att tala om alla de organisationer som ställt sig bakom stafetten och som numera även ser asylrättsfrågor som en del av sin kamp.

Just samarbetet över organisationsgränser har varit en av de stora bedrifterna under stafetten: över 60 organisationer har ställt sig bakom kampanjen och flera av dem har varit drivande i att planera mottagande, organisera boende och laga mat. Asylstafetten har visat att det inte finns något som heter "flyktingfråga" eller "ungdomsfråga". Det handlar om strukturell rasism och ekonomiska intressen som påverkar alla i samhället. Med över 5 900 gillmarkeringar på Facebook har Asylstafettens sida visat sig vara en viktig portal inom asylrättsfrågor på nätet. Nyheterna sprider sig numera blixtnsabbt och framför allt brett. Asylstafettens vandring kanske slutade den 16 augusti, men kampen fortsätter. "Vi vill att folk ska känna och förstå det andra ansiktet av flyktingpolitiken. Det ansiktet som vi har bemötts av men som inte syns i media. Det riktiga ansiktet som gömmer sig bakom alla fina beskrivningar", säger Abbas Ahmadi, när han reflekterar över det som han kallar asylopolitikens dubbla ansikte. "Det är därför vi inte kommer sluta. Det finns mycket kvar att göra."

Asylstafetten har bland annat beskrivits som en kraftsamling –

en styrkemanifestation. Det beundransvärda i det hela är att själva kärngruppen har bestått av sex-sju personer. Som Alireza Ahmadi, en av de aktiva, sa framme i Stockholm: "Jag tror att en person kan vara som ett samhälle. Du har din familj, dina vänner, människorna omkring dig. Tala med dem, berätta om flyktingars situation i Sverige. Ni har makten att ändra det dåliga till något bra."

En av de främsta lärdomarna av Asylstafetten är behovet av utopier. Vi ska inte låta något stå i vägen för våra drömmar eller våra idéer. För ett år sedan var det väldigt få som trodde på Ali Ahmadi när han kom med förslaget om en vandring från Malmö till Stockholm. Men hans dröm är nu en del av vår historia, med resultatet att tusentals engagerats över hela Sverige.

För att återgå till frågan som många av de aktiva bakom Asylstafetten ställde sig i slutskedet av vandringen: Kommer stafetten att göra något avtryck? De som själva har vandrat och varit aktiva vet svaret på den frågan. Asylstafetten finns och kommer att fortsätta finnas. Stafetten har blivit en folkrörelse med ett enormt kontaktnät. Den är ett hav som rör sig med full kraft. Och detta är bara början.

Text: Pouran Djampour, redaktionsmedlem

FÖRELÄSNING AV SARA AHMED

Den viljestarka: ett hot mot ordningen

Vem förväntas ha en åsikt och vem möter motstånd? Majsja Allelin visar hur Sara Ahmeds begrepp *willfulness* eller viljestyrka är ett hot mot normen i allt från familjemiddagen till arbetsplatsen. Hur viljestyrka kan jämföras med en sjuk arm som diagnosticerar samhällskroppen.

Den stora trappan inne på Världskulturmuseet i Göteborg fylls stadigt på med människor. Sammanlagt är vi kanske 300 personer här som alla ska på en föreläsning med Sara Ahmed, professor i Race and Cultural Studies vid Goldsmith College, University of London. Det är första gången jag ska lyssna på henne, första gången jag håller i en av hennes böcker. Hittills har jag bara förstått att hon är en viktig röst inom den postkoloniala feminismen, men har aldrig tagit del av den själv.

Så börjar hon. Föreläsningen har titeln "Diversity work as willful work", vilket skulle kunna översättas med "Mångfaldhetsarbete som kamp". Viljestyrka eller den viljestarka, som *willfull* kan översättas med, är nyckeln i Sara

Ahmeds föredrag. Viljestyrkan synliggörs när den ställs mot normen som ger sken av konsensus och ett naturligt tillstånd. Därför förminskas och/eller avfärdas det viljestarka ofta som någonting jobbigt, obstinat och själviskt. Det bemöts och hanteras genom olika former av härskartekniker när det ifrågasätter det som inte får ifrågasättas. Viljestyrkan hotar med andra ord ordningen.

"När din uppgift är att ta bort nödvändigheten i din existens, blir din existens nödvändig för uppgiften."

Sara Ahmed drar paralleller till perspektivet och begreppet *the social body*, där samhället ses som en kropp, en enhet. De olika kroppsdelarna eller delarna i samhället fyller olika

funktioner för att tillsammans bilda en frisk kropp. Med en sådan samhällssyn blir konflikter och motstånd i olika delar av samhället sjukdomar som bör botas, eftersom de hotar enheten. Viljestyrkan kan därmed liknas vid en sjuk arm eller ett virus som infekterat kroppen. För att bli av med sjukdomen används olika förtryckande strategier.

Exempel på samhällskroppar som Ahmed tar upp är det kapitalistiska systemet och nationalstaten. Nationalstaten som en enhetlig kropp bygger på föreställningen om ett land, ett folk, en kultur, ett språk och en religion. De som skiljer sig från det enhetliga är bara välkomna så länge de anpassar sig. Det är därför ett västerländskt land med kristen och sekulär bakgrund exempelvis uppfattar slöjan som något av det mest provocerande och stötande man kan tänka sig. Slöjan, menar Ahmed, uppfattas som något envist och viljestarkt.

"Viljestyrka som diagnos eller som följden av en diagnos?"

Det faktum att samhället uppger sig vara enhetligt gör att de som inte upplever sig som en del av gemenskapen känner ännu större maktlöshet. Glappet mellan den officiella berättelsen om det demokratiska samhället och den vardagliga verkligheten för grupper som inte inkluderas i samhället upplevs som ett hån. Ju mer samhällsberättelsen uppger sig vara en väg av friheter och möjligheter, desto mer visar den sig vara ett hinder, en vägg för dem som vill något annat.

"Det är inte viljan i sig som blir en vägg, bakom väggen finns också en vilja."

Den som synliggör eller försöker avslöja väggen blir avvissad och avfärdad som "den jobbiga" eller "den tråkiga" och blir reducerad till den trotsiga.

Jag känner igen mig. Hur många gånger har jag inte "tagit debatten" vid en familjemiddag eller reagerat på diskriminerande kommentarer på en förfest och blivit bemött med svar som "Måste du vara så jävla PK?" eller "Vi försöker bara ha lite trevligt här!". Tröttsamt, till slut ger jag mig och sitter tyst till nästa gång. Tänker att jag borde ha varit mer pedagogisk, inte så känslöstyrd. Ibland tänker jag till med den cyniska tanken: Vad tjänar det till? När jag väl suttit tyst, händer det emellanåt att även det provocerar, att jag krävs på medhåll: "Varför säger du inget för? Varför så tyst? Tror du att du är bättre än oss eller? Kom

igen, alla har fördomar!" eller något så enkelt som den retoriska frågan "Eller hur?". I dessa lägen har man sällan något egentligt alternativ om man inte vill skapa dålig stämning.

Slutligen visar Sara Ahmed det paradoxala som sker när organisationer ska "rekrytera mångfald", med andra ord fylla en kvot med någon som ska representera olika grupper. Paradoxen ligger i att samtidigt som man ska representera en viss grupp, så ska man integreras och smälta in i den rådande arbetsplatskulturen. Ens uppgift blir att i möjligaste mån minska avståndet mellan sig själv och normen. Syftet blir att legitimera en segregerad arbetsplats, exempelvis genom ens namn eller utseende. Den här sortens rekrytering baseras därmed på en rasistisk föreställning om vem man är. På samma gång som arbetsplatsen erkänner att den är segregerad upprätthåller den ojämlikheten.

"Vilken vilja som helst uppfattas som en stark vilja om man inte förväntas ha en åsikt."

Sara Ahmed lyckas på ett skickligt sätt göra en annars snårig teori begriplig genom att ge exempel från vardagliga situationer. Hennes exempel är igenkännbara för alla som har avtäckat normen, antingen bara genom att vara den man är eller genom att man försökt förändra. Hon behandlar något som måste fortsätta synliggöras, nämligen frågan om maktens tolkningsföreträde.

Efter ett år av debatter om rasism i den svenska konsten och kulturen sätter den retoriska frågan, som ställs av en av paneldeltagarna, Ahmeds föreläsning i aktuellt ljus: Vem har privilegiet att tycka att ras inte spelar någon roll?

Text: Majsja Allelin

FOTO: ANDERS HENRIKSON

EN MANIFESTATION MOT REVA I KUNGSTRÄDGÅRDEN I STOCKHOLM 9 MARS 2013, DÅR SANNA VESTIN TALADE.

De skyldiga flyktingarna

REVA-debatten tog fart när "oskyldiga" drabbades. Men målet är inte att få de "skyldiga" att stanna, målet är en öppen asylpolitik, skriver Sanna Vestin, ordförande i Flyktinggruppernas Riksråd.

De första nödroppen kom förra året på sommaren. Asylgruppen i Malmö larmade om att något höll på att hända. Tillvaron hade blivit osäker för deras utvisningshotade kamrater. Polisen verkade ha span på tonåringar. Det viskades om angivare. Antalet till synes meningslösa cykel- och biljettkontroller drog iväg. Följden blev fler gripanden, mer rädsla och större isolering.

Några månader senare kopplade en uppmärksam journalist på tidskriften *RePublic* ihop det som hände i Malmö med REVA, gränspolisens och Migrationsverkets projekt för att få fart på verkställandet av utvisningar. REVA hade kommit till på regeringens uppdrag och handlade egentligen inte så mycket om att jaga utlänningar på måfå som att förbättra rutinerna för att "verkställa", det vill säga deportera personer som blivit kvar i Sverige i årtal efter utvisningsbeslut.

REVA spred sig till fler delar av landet, och den stora rädslan följde med.

Vi i flyktingrörelsen märkte att folk uteblev från rådgivningsträffarna och ungdomar höll sig hemma från skolan. Människor med psykiska problem till följd av sina upplevelser i hemlandet eller under flykten var ännu stirrigare än vanligt. Men de vågade inte ta sig till doktorn.

Ändå var det inte medkänsla med utvisningshotade flyktingar som väckte den stora opinionen. Det var att polisen gick efter utseende och gav sig på vissa kategorier. "Nio av tio som grips är oskyldiga", ropade en tidningsrubrik.

Jag gladdde mig åt alla reaktioner mot REVA. Det var stort att tusentals människor upprördes av polisens rasprofilering. Samtidigt retade jag mig på talet om oskyldiga. Var i så fall de papperslösa skyldiga?

Är Farroukh skyldig? Ja, till att ha rymt från sin man som misshandlade henne. Hon är skyldig till att ha gift om sig och fått ett barn. Hon borde ta sitt rättmätiga straff, 30 piskrapp. Eller borde hon kanske stenas? Farroukhs grabb är född i Sverige. Han har fyllt sju och går i ettan. Han är skyldig till att vara oäkting.

Är Ali skyldig? Ja, till att hans pappa dödades när beväpnade män intog deras by. Mamma och Ali kom undan men sedan började de nya befälhavarna tvångsrekrytera grabbarna. Ali rymde. Han är skyldig till att ha jobbat svart i Iran. Han har rest in illegalt i Italien och sedan Frankrike. Nu är han skyldig att resa tillbaka till Italien, fast han redan fått så mycket stryk där. Själv känner sig Ali mest skyldig för att han lämnade mamma. Det är därför han skär sig.

Är Merete skyldig? Ja, hon är journalist och skrev om korruption i Etiopien, det ska man inte göra. Merete var inte hjältemodig. Hon väntade inte tills polisen grep henne. Nu är hon skyldig att resa tillbaka till Etiopien.

Ramos är verkligen skyldig. Han är lastbilschaufför och vägrade ta med en del grejer i bilen som andra ville pracka på honom. Han ville inte ha problem så han lånade pengar för att sticka till Europa. Här blev han lurad på lönen. Ramos är skyldig jättemycket. De säger att han kan gå till polisen i hemlan-

det. Men där är polisen detsamma som ligorna. Ramos kör lastbil här istället.

Där har ni dem, de skyldiga som polisen borde ha tagit istället för att ge sig på oskyldiga i tunnelbanan.

Men vi som har papper är skyldiga dem en del vi också. Vi köper vår billiga vardagsmat som Ramos fixat fram. Vi låter Merete städa svart istället för att vara journalist, vi låter Farroukh diska för 30 kronor i timmen.

I våras, när protesterna pågick som bäst, tänkte jag surt att de där som är upprörda över att oskyldiga stoppas i tunnelbanan, de är väl nöjda om bara de skyldiga drabbas! De är väl nöjda om Ramos inte vågar ta strid för att få ut sin lön! Då kan vi andra fortsätta att leva på dem.

Jag hade fel. Visserligen blåste REVA-debatten över när gränspolisens lovat sluta härja i tunnelbanan. Men något hade hänt, folk var inte nöjda. Många verkade ha fått upp ögonen för att det faktiskt finns marginaliserade grupper även i Sverige, och att deras situation inte kan lösas bara genom att de kastas ut så att andra slipper se dem.

Nu kräver den ena organisationen efter den andra frizoner för papperslösa. Skatteverket kritiserar för att ha lämnat ut uppgifter om papperslösa. Jag minns rubrikerna för några år sedan när det avslöjades att Skatteverket normalt inte lämnar ut uppgifter. Nu är perspektivet det motsatta. Insikten att papperslösa har mänskliga rättigheter har slagit rot. Tiggare får ansikten och papperslösa demonstrerar. Det blir allt mindre självklart att papperslös måste vara lika med fredlös.

Det är inte ens självklart att reglerad invandring måste skötas med tvångsdeportationer.

Så, var står vi nu? REVA finns kvar, bortglömt av de flesta, men desto mer påtagligt för de papperslösa. Kampen för att stoppa tvångsdeportationer och skapa frizoner för papperslösa har kommit igång och kommer att fortsätta.

Men det räcker inte. Målet för flyktingaktivister och antirasister kan inte vara att de "skyldiga" får stanna i Sverige – som en papperslös underklass. Det är nödvändigt att också fortsätta kampen för asylrätt och en öppen invandringspolitik.

Text: Sanna Vestin

Diagrammet visar fördelningen mellan fotbollslagens centrala och icke-centrala positioner för respektive etnicitetsgrupp.

Spelare med ...
 — Central position
 — Icke-central position

2 Svenska spelare med bakgrund i Öst- eller Sydeuropa

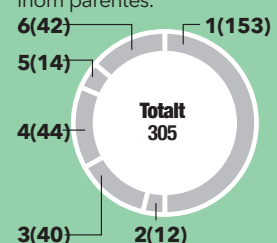

1 Svenska spelare med bakgrund i Norden eller Västeuropa

3 Svenska spelare med bakgrund i Afrika, Sydamerika, Sydostasien eller övriga världen

Så stora är de etniska grupperna

Grupp och antal inom parentes.

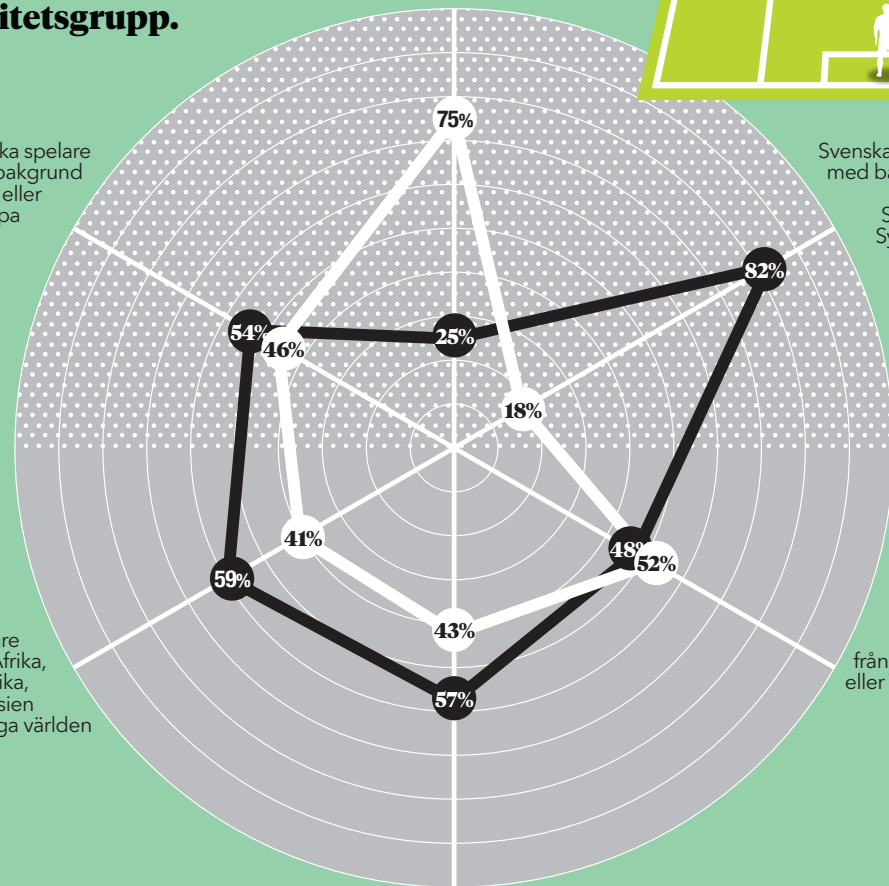

Fotnot: Statistiken gäller för allsvenska spelare 2012 omgångarna 1-4 och 27-30.

6 Spelare från Afrika, Sydamerika, Sydostasien eller övriga världen

4 Spelare från Norden eller Västeuropa

5 Spelare från öst- eller sydeuropa

Tuff, kaxig, irrationell och lite lurig? Eller disciplinerad, strategisk lagspelare? Fördomar om ras och etnicitet påverkar vilka roller spelare får på fotbollsplanen.

GRAFIK: ERIK NYLUND TEXT: RASMUS JEPSSON

Mångkulturell fotboll med kolonial struktur

undräriga fördomar om afrikaner som "naturliga" och européer som "disciplinerade" tycks styra rollfördelningen inom svensk elitfotboll. Det menar sociologistudenten Elias Bergstrand som i en C-uppsats har analyserat startelvorna i allsvenskan under 2012.

Han har undersökt på vilka positioner spelare med olika kulturell bakgrund återfinns. Slutsatsen är att centrala, spelfördelade positioner som innermittfältare och mittbackar i högre grad tilldelas spelare med svensk eller europeisk bakgrund, medan spelare med afrikansk eller sydamerikansk bakgrund oftare återfinns som yttermittfältare och anfallare.

– Det verkar finnas en stereotyp bild av vilka egenskaper spelare med utländsk bakgrund har, och vilka egenskaper spelare med svensk bakgrund har, säger Elias Bergstrand.

Exakt hur skillnaderna i undersökningen ska förklaras är inte självklart. Men bilden av olika spelartyper från olika kulturer stämmer väl med rasistiska tankemönster från kolonialtiden, menar Elias Bergstrand. Under 1800- och tidigt 1900-tal beskrevs ofta de "vilda och naturliga" afrikanerna som väsensskilda från de civiliserade, intellektuella och strukturerade européerna. Och denna kontrast användes för att rättfärdiga de europeiska stormakternas ofta brutala styre över folken i kolonierna.

Tidigare idrottsforskning i USA och England har visat att dessa schabloner finns kvar inom både europeisk och amerikansk fotboll, och präglar hur tränare och ledare ser på sina spelare.

– Svarta spelare framställs som naturliga atleter: bra på att dribbla, snabba och tekniska, men sämre på disciplin och laganda, säger Elias Bergstrand.

– Vita spelare anses ha en större mental förmåga. Mer kämparanda, bättre på att underordna sig kollektivet. Man kan räkna med att de alltid gör sitt bästa, säger han.

Den tydligaste tendensen i undersökningen fanns bland svenska spelare med invandrarbakgrund från Afrika, Sydamerika och övriga tredje världen. Här återfanns bara 7 av 40 spelare på de centrala positionerna innermittfältare, innerback och målvakt. En överväldigande majoritet av spelarna med bakgrund i Afrika och Sydamerika var anfallare eller yttermittfältare.

– Spelare på de här positionerna blir ofta stjärnor och får rubriker. Men de tillskrivs speciella egenskaper, säger Elias Bergstrand.

– Som anfallare väntas man gå på instinkt. Men på de centrala positionerna krävs mer strategi, positionsspel och lagorienterade egenskaper. Det stämmer med stereotyperna av vilka egenskaper svenska spelare och spelare med utländsk bakgrund skulle ha, säger Elias Bergstrand.

När tränare inom engelsk fotboll har fått rangordna positioner i tidigare forskning har de också lyft fram de centrala spelarna som viktigast:

– Många tränare resonerar kring att det är viktigt att bygga ett lag bakifrån. Att det är viktigt att centrallinjen sitter, säger Elias Bergstrand.

Elias Bergstrand betonar att undersökningen har sina begränsningar. Antalet spelare som undersökts är begränsat och indelningen i centrala och icke-centrala positioner är inte helt självklar i ett dynamiskt spel som fotboll, där spelare ofta rör sig över hela planen. Men han menar att det ändå finns ett tydligt mönster.

– Det går alltid att peka på enskilda spelare som inte passar

”Den vita kroppen förknippas med tanke, rationalitet och taktik. Den svarta kroppen står för muskler och snabbhet.”

in i den här mallen. Och det skulle krävas mer forskning för att säkert slå fast hur det ser ut. Men tendensen i min undersökning är tydlig: det finns stereotyper inom fotbollen som styr vilka positioner spelare hamnar på, säger Elias Bergstrand.

En tanke som förs fram i uppsatsen är att fördomar präglar synen på spelare tidigt inom ungdomsfotbollen.

– Det är svårt att som tränare veta vad en tioåring är bra på. Då är det lätt att ta till stereotyper när man placerar ungdomarna på fotbollsplanen, säger Elias Bergstrand.

Jesper Fundberg, idrottsforskare och doktor i etnologi vid Malmö högskola, har i många år forskat om integration inom idrotten, bland annat på uppdrag av Riksidrottsförbundet.

Han betonar att herrfotbollen är en de mest mångkulturella idrotterna i Sverige och har en hög andel utövare med invandrarbakgrund. Men han bekräftar också bilden av en uppdelning i olika roller.

Tränare, ledare och de viktigaste strategierna på planen är till allra största delen vita européer.

Förklaringen är historisk, menar Jesper Fundberg. Han beskriver hur det koloniala tankegodset präglar oss än idag.

– Den vita kroppen förknippas med tanke, rationalitet och taktik. Den svarta kroppen står för muskler och snabbhet. Kontroll sköts av vita, arbete sköts av svarta.

Kolonialismens idéer är cementerade i våra hjärnor i form av normer och förväntningar, menar Jesper Fundberg. Han talar om en hierarki av invandrargrupper där européer och vita amerikaner har högst status och svarta är längst ned på skalan.

– Och forskarvärlden är inte ett dugg bättre. När forskare till exempel försöker förklara varför östafrikanska löpare är så överlägsna söker man förklaringen i fysiologi, vävnader.

– Men ingen skulle komma på att försöka förklara varför till exempel cykling domineras helt av vita med att vita har speciellt bra gener för cykling. Här söker vi istället förklaringen i kulturella faktorer.

Att tänka utanför boxen är svårt. Som människor vill vi gärna leva upp till de förväntningar och normer som finns omkring oss i samhället, menar Jesper Fundberg. Det leder till att vi bidrar till att sprida fördomarna. Men kanske går det sakta framåt.

– Det var inte länge sedan det var omöjligt att tänka sig att en svart spelare skulle dominera inom golf. Eller damtennis. De fördomarna har krossats idag, säger Jesper Fundberg.

— FAKTA

Forskning om så kallad ”stacking” har tidigare gjorts inom amerikansk fotboll och brittisk fotboll. Där har man kunnat konstatera att spelare med olika etnicitet och kulturell bakgrund har varit över-representerade på olika positioner på fotbollsplanen.

305 spelare är med i undersökningen, som är en C-uppsats i sociologi vid Lunds universitet. Sociologistudenten Elias Bergstrand delade in positionerna i startelvorna i ”centrala” och ”icke-centrala”. Innermittfältare, mittbackar och målvakt klassificerades som centrala positioner, medan yttermittfältare, ytterbackar och anfallare klassificerades som icke-centrala. Uppdelningen har använts tidigare av engelska forskare. En grundtanke är att spelarna på centrala positioner har mer bollinnehav och spelar en viktig roll som strateger och spel-fördelare.

Därefter delades spelarna in i olika kategorier utifrån bakgrund. Spelare fostrade i svenska klubbar:

- 1) Svenska spelare med svensk, nordisk och västeuropeisk bakgrund
 - 2) Svenska spelare med öst- och sydeuropeisk bakgrund
 - 3) Svenska spelare med bakgrund i Afrika, Sydamerika och övriga världen
- Importspelare:
- 4) Spelare från Norden och Västeuropa
 - 5) Spelare från Öst- och Sydeuropa
 - 6) Spelare från Afrika, Sydamerika och övriga världen

KARL MARX KAPITALET

FÖRSTA BOKEN

I en nyskriven inledning till denna sjätte upplaga av *Kapitalets* första bok ger Mats Lindberg en introduktion till verket och till Marx teori, en vidareutveckling av resonemangen i hans inflytelserika *Att studera Kapitalet. Första boken. Kommentar och studiehandledning* från 1978 (då utgiven under efternamnet Dahlkvist). I samband med att vi nu ger ut första boken på nytt är vi glada över att även kunna presentera denna efterfrågade studiehandledning i ny utgåva (2013, inb. 665 s.). Den nya inledningen finns även tillgänglig som särtryck.

Övers. Ivan Bohman, sjätte utökade uppl. 2013, inb. 892 s.

ARKIV FÖRLAG | WWW.ARKIV.NU

ATT STUDERA
KAPITALET
FÖRSTA BOKEN

MATS LINDBERG

Förutom första boken och *Att studera Kapitalet* finns även andra och tredje boken samt ett supplement till första boken att beställa från Arkiv förlag.

ARKIV@ARKIV.NU

Natacha López
Mårten Björk

Utan framtid

Protester i den globala krisens spår

I *Utan framtid* möter vi den generation av, ofta högutbildade, unga som blivit ledande i en protestvåg mot politiker och ett ekonomiskt system som ställer dem utan arbete eller framtidsutsikter. En situation som allt fler kan känna igen sig i, i sviterna av den ekonomiska kris som främst drabbat Europa och USA. Vi får följa hur den ekonomiska krisen utvecklats till en kris för den representativa demokratin som sådan.

Storocket, 232 sidor
Finns i välsorterade bokhandlar och nätbokhandlar.

Kan även beställas direkt från förlaget:
order@celanders.se
Direktpris 100 kr plus frakt

”ett gediget tidsdokument. Det är en statistisk-sinn redogörelse som sträcker sig från 2007 till 2012 och över flera kontinenter.”

Johan Söderström i *Frivärld Magasin*

LÄGRET I GÁLLOK ÄR BORTA OCH BOLAGET JOKKMOKK IRON MINES AB HAR SKICKAT MALMPROVER TILL FINLAND FÖR VIDARE UNDERSÖKNING. GRUVAN HAR EN PLANERAD BRYTTID PÅ 15–20 ÅR.

Utförsäljning av Sápmi

Sápmi är full av naturtillgångar. Gruvbolagen och staten ser järnmalm och mineraler, många renskötare ser sitt land förstöras. Provbrytningen i Gállok/Kallak ställer intressena mot varandra. För Hanna Sofie Utsi handlar det om en lång kolonial historia.

S tora maskiner gör sår i marken och tårar trillar ner för mina kinder. Polisen har röjt undan lokalbefolkningen, samer och aktivister. Mina tårar rinner av ilska, sorg och förtvivlan, men känslan av hopplöshet finns inte, inte det minsta. Kampen för Gállok och Sápmi är långt ifrån över, den har bara börjat.

Samerna är Europas enda urfolk. Ett folk med eget språk, egen kultur, egen historia och egna folkvalda organ. Ett folk som kan tyckas ha det ganska bra här i västvärlden. Vi får gå i skola, har samma sjukvård som resten av befolkningen, samma rättssystem och samma medborgerliga rättigheter. Men har vi det egentligen så bra? I skolan får vi inte lära oss om vår egen historia och kultur. Vi läser svensk samhällskunskap under flera år men kunskapen i samiska och samisk samhällskunskap är marginell. Våra äldre har svårt att göra sig förstådda på sitt modersmål i sjukvården. Det finns ingen kulturkunskap i sjukvården om psykosocial ohälsa, ingen förståelse hos skolan för kulturutövande som renflytt, slakt och fiske. Det är svårt för oss att vara just samer: ur statens perspektiv har assimileringen av oss varit en lyckosam politik.

Mina förfäder fick leva i sina traditionella marker i lugn och ro till dess de länder som nu utgör Norden insåg att de borde beskatta samerna för att de levde här. Under vissa perioder betalade samer skatt till tre olika stater. Detta var början på en kolonisering som pågår än idag. Att samer betalat skatt och ägt mark bryr sig staten inte om.

Har staten funnit något att roffa åt sig, så har den gjort det. Samisk mark full av naturtillgångar har gång på gång sålts ut till skogsbolag, privatpersoner och utländska bolag. Men vad vi menar med tillgångar finns det delade meningar om. Frågar du mig är det frisk mark och rent vatten som djur och människor kan leva av i all framtid. Frågar du staten är det något som kan grävas upp, däckas, upp och exploateras. Detta sker idag i rasande takt och utan att samer har något att säga till om. Järnvägar, rovdjur, vindkraftverk och uppdämda vattendrag riskerar att leda till vår kulturs undergång. Vi kan inte upprätthålla en kultur genom att bo på museum, vi måste få leva.

Sametinget har i dag ingen makt. När Sametinget kom till för 20 år sedan var det tänkt att det skulle fungera som rådgivande organ i frågor som berörde oss.

Men när det gäller den fortsatta koloniseringen av vår mark har varken Sametinget eller lokalbefolkningen något att säga till om. När staten med frikostiga villkor låtit bolag exploatera vår mark har vi inget annat val än att utöva civil olydnad för att få upp detta till diskussion och i det kritiska skedet hindra bolagen från att tömma marken på järn, koppar, gas och annat som moder jord rymmer.

Det glädjande är att Sametinget har uttalat sig enhälligt mot alla prospekteringar, nya gruvprojekt och återöppningar av gruvor i Sápmi. Detta för att vi ska ha en chans att överleva, utvecklas och vara det folk vi vill vara, inte bara ett exotiskt inslag som kan användas i pr-syfte för landet. Det måste väl staten lyssna på. För inte kan det väl vara så att staten inte

”Vi kan inte upprätthålla en kultur genom att bo på museum, vi måste få leva.”

vill att vi ska vara här och störa deras utförsäljning av vårt land?

Nyligen gav Annie Lööf Tillväxtverket i uppdrag att utforma en handbok så att bolagen snabbare ska kunna börja bryta malmen. Samtidigt gav hon också Länsstyrelsen i Norrbotten i uppdrag att leda arbetet med att ta fram en mall för hur samarbetet mellan rennäringen och gruvnäringen ska ske. Det är ett stort hån mot rennäringen.

Dessa näringar kan inte samarbeta och tyvärr har redan Annie Lööf ställt dessa två riksintressen mot varandra och visat att gruvnäringen är viktigare. Det betyder att det finns ett pris på samerna.

En gruva är aldrig bara en gruva. Infrastrukturer som planeras skulle skära genom landet och järnvägar är som levande köttkvarnar. Hela hjordar av renar kan bli överkörda och tyvärr får många ligga länge skadade innan de antingen självdör eller får hjälp av någon renägare som kommer till platsen.

Där står jag i mitt eget land och ser på när polisen med våld hjälper det utländska prospekteringsbolaget att förstöra vår mark. Mark som blir gruvor går aldrig att återställa, restprodukter ligger kvar för alltid och fortsätter att släppa ifrån sig gifter. Vattnet och marken som vi alla ska leva av kommer inte att finnas kvar. Det enda vi kan göra är att fortsätta kämpa.

Text: Hanna Sofie Utsi

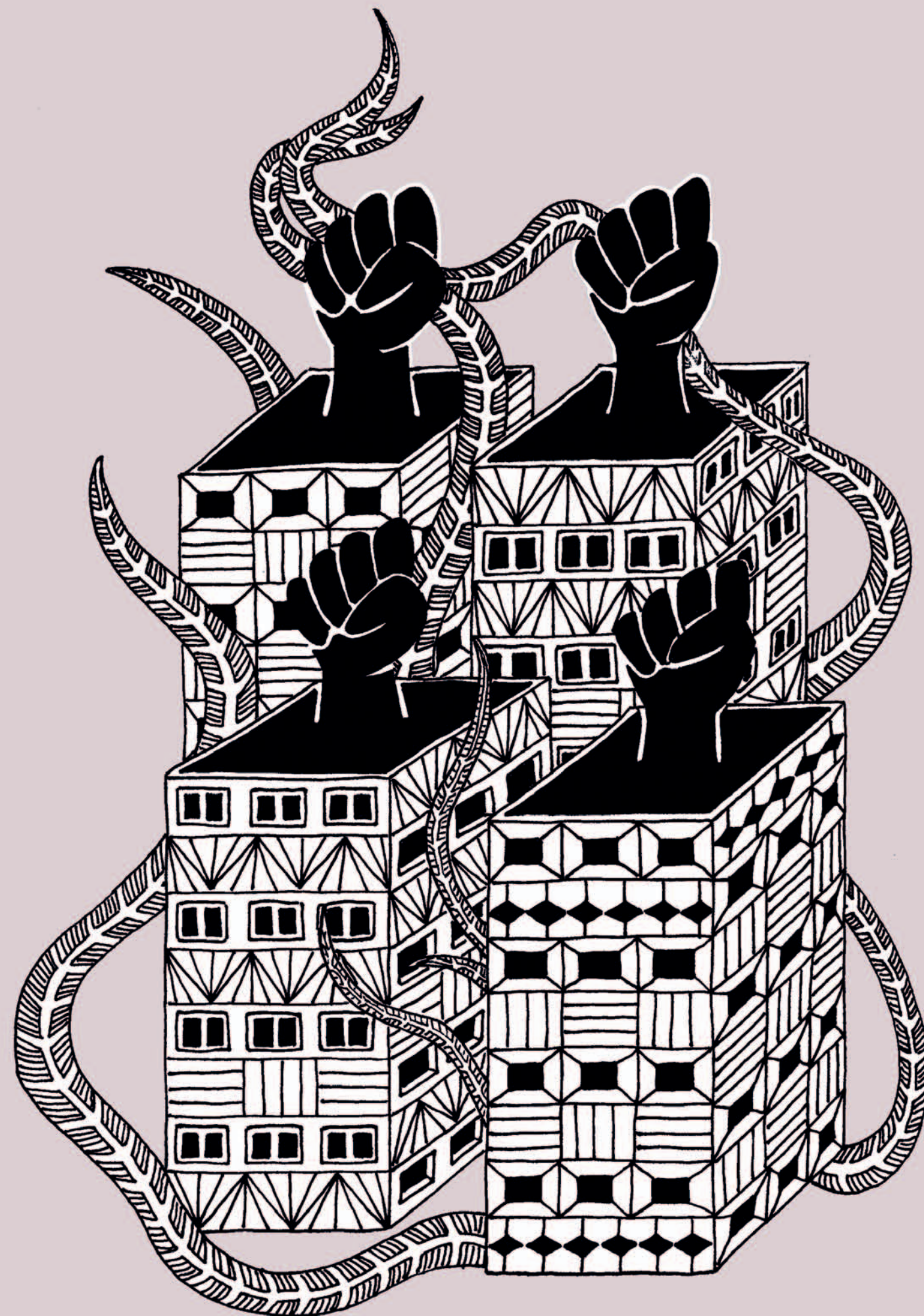
AKTIVISTER FRÅN STORA DELAR AV SVERIGE VAR PÅ PLATS UNDER SOMMAREN OCH TILLSAMMANS MED SAMER OCH LOKALBEFOLKNINGEN ORDNADES PROTESTER, KONserter och TAL I LÄGRET.

TEMA

Orten slår till- baka

Med slagord som "All makt åt folket!" har en radikal ungdomsrörelse på kort tid växt sig stark i Sveriges miljonprogram. *Mana* ger perspektiv inifrån och utifrån på förortsrörelsens betydelse.

Illustration: Joanna Johnson, joannajohnson80@gmail.com

”En enad förort kan inte besegras”

Organisationer som Megafonen och Pantrarna har lyckats göra något förvånansvärt och ovanligt: att artikulera politiska intressen utifrån en kollektiv identitet som förortsbo. Med ett glädjeskutt har vänstern omfamnat rörelsen, medan högern blängt misstänksamt mot dess framtoning och krav. Men vilken betydelse och framför allt vilken potential har denna sociala rörelse i politiken?

Vad är förortsrörelsen ett uttryck för? I en tillbakablick på det senaste decenniets ungdomsledda urbana sociala rörelser konstaterar den marxistiske geografen och urbanforskaren David Harvey att det verkar finnas något i stadsluften som ”vill komma till uttryck”. Vad är det för känslor som finns i denna stadsluft? Förortsrörelsens kamp för social rättvisa tar språng mot stadens orättvisor: den fysiska, sociala och ekonomiska nedrustningen av miljonprogramsförorten. På så sätt är förortsrörelsen en i raden av protesterörelser som lyfter frågor om nedmonteringen av offentliga trygghets- och välfärdssystem. Rörelsen är också en medborgarrättsrörelse som utifrån de nya etniciteter som växt fram kring ”förortsidentiteten” formulerar en ståndpunkt i relation till den rasism och diskriminering som drabbar dem i stadsrummet. Men frågan är om dess politiska betydelse sträcker sig bortom en lokalt baserat antirasistisk protest- och folkbildningsrörelse.

I boken *Rebel Cities* beskriver David Harvey kapitalismen, klasskampen, urbaniseringen och revolutioner som intimt sammanflätade fenomen. Kapitalismen och urbaniseringen har alltid gått hand i hand och den moderna staden som idag är hemvist för majoriteten av världens befolkning har förvandlats till huvudscenen för kapitalets ackumulationsprocesser. Den privata sektorn och spekulationskapitalet har stärkt sitt inflytande i allt ifrån bostadsförvaltning, nybyggnation, kontroll över offentliga platser och ägandet av kulturella och symboliska värden med anknytning till specifika stadsrum. Denna makt har stärkts av den nyliberala hegemonin, som tagit upp jakten på mervärde bortom den produktiva sfären in till de reproduktiva rummen: hemmet, bostadsområdet, fritidssysselsättningen, gatorna och torgen.

Se på Sveriges snabbt växande storstäder och ställ frågan: Vem byggs de för? För vilka bereds det plats i storskaliga projekt som Västra hamnen, Hammarby sjöstad och Älvstaden? De flesta stadsinvandrare är resurssvaga på bostads- och arbetsmarknaden och de nya planerade bostäderna ligger prismässigt långt ovanför deras nivå. Energieffektiviseringar och renoveringar av de slitna miljonprogramshemmen resulterar också i hyresnivåer som de med osäker position på arbetsmarknaden knappast har råd med. Det blir oundvikligt att ställa följdfrågan: Vem ska ha rätten till framtidens stad?

När det rasifierade prekariatet, splittrade i låglöneyrken inom både den formella och den informella sektorn, sakta drivs från stadens rum till dess periferier blir spänningen i stadsluften kvävande. Städerna börjar alltmer anta formen av konsumtionsinriktade nöjesparker utformade för att tillgodose de resursstarkas preferenser om ”attraktivitet” och ”mångfald”, samtidigt som nedrustningen av de offentliga välfärdssystemen och den permanent höga arbetslösheten ökar anspänningen. Utestängda från välfärdssystem och sysselsättning fördrivs städernas ”fördömda” till perifera platser, som den franske sociologen Loïc Wacquant benämner ”hyperghetton”. Berövade sin trygghet och anseende har ”hyperghettots” befolkning alltid en politisk sprängkraft. Men som Wacquant lyfter fram i sin bok *Urban Outcasts* har denna etniskt splittrade och avproletariserade grupp svårt att finna kollektiva uttryck för sin position och förena sig i kollektiv handling. De svetsas samman av omvärldens negativa inställning, vilket gör mentaliteten både frigörande och instängande. Det är inte den kollektiva kampen för en rättvis ordning som blir utvägen.

I grova drag: för dem som vill ut är det ena alternativet att göra klassresan och ta avstånd från orten, det andra att

omfamna orten och skapa sig en plats i dess egna sociala och ekonomiska dynamik. I arbetarrörelsens traditionella klasskampsberättelse är arbetsplatsen konfliktsenen. Men Harvey konstaterar att det urbana livets orättvisor ofta spelat en betydelsefull roll i uppror och revolutioner: Pariskommunen 1871, studentupproren 1968, den iranska revolutionen 1979 och mer samtida urladdningar i Seattle, Göteborg, Aten, Kairo, São Paulo och Istanbul för att nämna några. När rätten till staden har blivit ett privilegium för fåtalet har också de fördömdas desperation blivit droppen som fått bägaren att rinna över. Kanske har vänstern inte tagit den politiska kraften hos stadens fördömda på tillräckligt stort allvar? Kanske har kampen om rätten till staden och konflikterna i den reproduktiva sektorn, om arbetarnas bostäder, transporter, livsmedel och fritidssysselsättning lika stor sprängkraft som konflikterna i produktionen?

Även om inte de urbana rörelserna har riktat in sig mot att som Harvey skriver ”häftigt rycka ut den concertumör som utgörs av klassrelationerna i produktionen”, utan snarare på medborgerliga rättigheter och förändringar i sakfrågor, kan vi fråga oss vilken betydelse dessa rörelser har för den antikapitalistiska kampen. Ser vi på förortsrörelsen utifrån denna horisont, kämpar den för förortens rum och likvärdighet i förhållande till andra rum i den delade urbana geografin, samt för de boendes lika rättigheter och möjligheter till välfärd, arbete och samhällsservice. I centrum för kampen står

utestängningen från privilegierna i tillväxtstäderna, den politiska maktlösheten, den rasism och kulturella dominans som stigmatiserar förortsidentiteten och det strukturella våld som gruppen utsätts för.

Har de lyckats förbinda denna kamp med en antikapitalistisk politik? Kanske är det för tidigt att besvara den frågan. Rörelsen är i sin linda och har än så länge koncentrerat sig på konkreta frågor i närområdet och den sociala organiseringen på orten. Men ser man på dess karaktär – första maj-firandet, nostalgin kring epoken Palme, återupplivandet av Svarta pantrarnas retorik och kritiken mot den orättvisa bostadspolitikerna – är det definitivt inte avlägset. Men rörelsens stora bidrag till det politiska landskapet kanske består i att den mobiliserar förortens befolkning och politiserar en generation i stadens periferier som har massor att förlora på den avpolitiserade färdplan som den politiska eliten stakat ut.

Kanske bör frågan ställas till vänstern och andra sociala rättviserörelser? ”Vi är ett korn i ett hav av orättvisa”, skriver Nätverket Alby är inte till salu i *Aftonbladet*. Vilken betydelse denna rörelse får i politiken beror i mångt och mycket på hur de hanterar de utmaningar som den har framför sig.

Men också på hur andra korn i vårt hav av orättvisa agerar.

Referenser: David Harvey, *Rebel Cities. From the Right to the City to the Urban Revolution* (London 2012)
Loïc Wacquant, *Urban Outcasts, A Comparative Sociology of Advanced Marginality* (Cambridge 2007)

Text: Nazem Tahvilzadeh, temaredaktör

ILLUSTRATION: NEVENA CVIJEVIC

ALL THE WEAPONS WE USED TO USE AGAINST
EACH OTHER WE NOW USE AGAINST THE OPPRESSOR

BY ALL MEANS AVAILABLE

EN ILLUSTRATION AV EMORY DOUGLAS FRÅN 1970. OVANFÖR BILDEN STÅR "ALLA DE VAPEN SOM VI FÖRUT ANVÄNDE MOT VARANDRA, ANVÄNDER VI NU MOT FÖRTRYCKAREN". LÅNGT INNAN GÅNGKRIGENS STORHETSTID INSÅG EMORY DOUGLAS GATUVÄLDETS FÖRDÄRV, DÅR SVARTA SLOGS MOT SVARTA. MED DENNA BILD UPPMANADE HAN ALLA SVARTA ATT FÖRENAS GEMENOM DEN GEMENSAMMA FÖRTRYCKAREN. UNDER BILDEN STÅR "MED ALLA TILL BUDS STÅENDE MEDEL" – EN PARAFRAS PÅ MALCOLM X:S BEVINGADE ORD "BY ANY MEANS NECESSARY" SOM SVFTADE PÅ ATT SVARTA MÄNNISKOR HAR RÄTT ATT FÖRSVARA SIG OCH KÄMPA FÖR SINA MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER MED DE MEDEL SOM ERFORDRAS.

Pantrarnas utmaning idag

Dagens pantrar i Göteborg och Malmö må ha inspirerats av partiet Svarta pantrarna i USA, men de måste anpassa sin kamp till förhållandena här och nu. Det säger Emory Douglas, Svarta pantrarnas kulturminister, som hellre pratar om sociala program än om beväpning.

När Emory Douglas håller ett föredrag i Lindängen i Malmö i maj får han många spontana applåder och tillrop från publiken. Han pratar förvisso lugnt och vänligt utifrån ett bildspel som vilken föreläsare som helst – men innehållet är betydligt mer kraftfullt än en presentation om återvinning eller kvartalsciffror.

Han är före detta kulturminister för Svarta pantrarna i USA och gjorde illustrationerna till deras affischer och tidningar under 1960- och 1970-talen. Många av bilderna har blivit starka

symboler för motståndsrörelser världen över. Till exempel tecknade han ofta poliser som grisar.

– Under den första tiden som jag gjorde illustrationer för Svarta pantrarna blev jag omedd att teckna en gris. Den blev en symbol som människor i hela världen började förknippa med sina förtryckare. En gris är en lägre stående varelse som inte tar hänsyn till lagen eller till människors rättigheter.

Emory Douglas beskriver sina bilder som "vi"-konst snarare än "jag"-konst.

– Konsten visar på kamp. En del av konsten var väldigt pro-

FOTO: SARAH HIRANI

SVARTA PANTRARNAS KULTURMINISTER, EMORY DOUGLAS.

vokativ, och det var meningen. Det var för att klargöra vad det handlade om. Jag ber inte om ursäkt för det.

Hur viktig var konsten för Svarta pantrarna?

– Den gav människor som inte skulle ha läst långa artiklar en visuell tolkning av det som hände. De kunde ta till sig partipolitiken genom att titta.

Tror du att bilder fortfarande är viktiga?

– Ja, om de tar upp relevanta frågor. De måste vara tilltalande så att människor vill titta på dem.

Bilderna spreds framför allt genom Svarta pantrarnas tidning *The Black Panther*, som Emory Douglas tror hade stor betydelse. Som mest hade den en upplaga på 400 000 exemplar, berättar han.

– Den var ett sätt att berätta vår historia ur vårt perspektiv och komma runt andras desinformation.

Emory Douglas har bjudits in till Sverige av Pantrarna för upprustning av förorten i Biskopsgården i Göteborg samt Pantrarna Lindängen i Malmö.

– Människor idag inspireras fortfarande av Svarta pantrarna, eftersom den politik som partiet bedrev berörde frågor som är aktuella för dem även i dag. En del erfarenheter är desamma som då, andra är det inte.

Han säger att han varit i Sverige för kort tid för att kunna uttala sig om vilka likheter och skillnader det finns mellan situationen här i dag och den i USA under Svarta pantrarnas storhetstid.

– Men utifrån det jag har hört om hur vissa behandlas i det här landet när det gäller jobb, polis och rättsväsende, så finns det likheter.

Svarta pantrarna i USA är bland annat kända för att de beväpnade sig för att kunna försvara sig mot den tidens utbredda polisbrutalitet. Men Emory Douglas menar inte att de svenska pantrarna ska jobba på samma sätt.

– Det beror på förhållandena som de möter. De kan inte bara importera det som vi gjorde rakt av, utan måste anpassa sig till kampen här. Det är förtrycket som avgör.

Självförsvar mot polisbrutalitet var det viktigaste för Svarta pantrarna när partiet först grundades och var det som lockade Emory Douglas att bli medlem. Men det ledde till många konfrontationer mellan polisen och pantrarna.

– Då var det dags för oss att byta strategi, eftersom pantrar dödades. Närsamhället stod på vår sida och det var dags för sociala program, men det betydde inte att vi inte trodde på självförsvar. Alla stod vakt, både män och kvinnor.

”De kan inte bara importera det som vi gjorde rakt av, utan måste anpassa sig till kampen här. Det är förtrycket som avgör.”

Partiets medlemmar höll inte med Martin Luther King om att icke-våld var rätt väg att gå.

– Polisbrutaliteten över hela landet, där unga svarta män sköts och dödades, ledde till stor frustration. Många av oss respekterade Martin Luther King men ville inte vända andra kinden till. Martin Luther King var integrerad i systemet. Svarta pantrarna pratade om mänskliga rättigheter och om att förändra systemet, inte bara om att bli integrerad i det.

Men Emory Douglas säger också att King inte stod så långt ifrån pantrarna som många tror.

– Martin Luther King ställde sig bakom självförsvar gentemot rasister som attackerade svarta människor i sydstaterna, men andra gav honom rådet att inte själv bära vapen.

Svarta pantrarna jobbade med självförsvar på olika sätt. Till exempel betalade de borgen för unga människor och använde kameraövervakning mot polisen.

– Vi började studera USA:s författning som fram till dess främst hade ansetts tillvarata de vitas rättigheter. Vi konstaterade att författningens andra tillägg ger alla medborgare rätt att bära vapen och vi började patrullera. Samtidigt utbildade vi unga i deras rättigheter.

Det handlade mer om utbildning än om beväpning, enligt Emory Douglas, och beväpningen var ett skäl till att Svarta pantrarna hade en tydligt reglerad struktur.

– Det fanns alltid regler kring vapnen. Alla fick lära sig att hantera ett skjutvapen, men alla bar inte vapen.

Det fanns också ordningsmän som åkte ut till de lokala grupperna för att kontrollera att saker och ting fungerade som de skulle. Nya lokalgrupper började med att åka till Svarta pantrarnas högkvarter i några veckor för att se hur det gick till där.

Trots disciplinen inom organisationen blev det en del interna konflikter, bland annat eftersom medlemmarna hade så olika bakgrund.

– Vi hade allt från gangstrar till småborgare. Vi var tvungna att handskas med de personligheterna, säger Emory Douglas.

Vad lärde ni er?

– Att vara tålmodig och ödmjuk. Unga människor som aldrig haft någon makt kan gå till överdrift och bli arroganta. Vi fick utbilda dem genom att föregå med gott exempel, sedan kunde vi ge dem ansvar. Vi hade utbildningar i politik. Unga människor inspirerades att tjäna sitt närsamhälle och kände att de gjorde något konstruktivt. Det var inspirerande för

människor som inte kunde läsa och skriva att ha ansvar och vara ledare.

Unga medlemmar kunde få i uppdrag att samordna något av partiets sociala program, vilket var viktigt för att stärka deras tro på sig själva.

Hur kan dagens pantrar bygga självförtroende?

– Man måste ha något som de unga kan identifiera sig med. Unga människor som kommer på möten och fotbollsmatcher kan se vilken effekt dessa sociala projekt har och bli inspirerade. Men det är inget som händer bara så där.

Vad tror du att de svenska pantrarna kan lära sig av Svarta pantrarna?

– De kan inspireras av att vi förde fram nya idéer och sätt att definiera sociala frågor som inte hade angripits förut. Det är precis det som de gör nu.

Ett annat praktiskt råd som Emory Douglas ger de svenska pantrarna är att de måste vara beredda på att de kan råka ut för svårigheter som att bli svartmålad, trakasserad eller få problem med att hitta lokaler. Han tipsar om att de bör bygga upp ett nätverk av aktivister och juridiska rådgivare som de kan vända sig till i sådana situationer. Han säger också att det kan vara en bra idé att ha kontakt med nyckelpersoner i offentligheten, som står på pantrarnas sida och kan visa sitt stöd om de möter oförståelse eller orättvisor.

Emory Douglas tycker att de svenska pantrarna gör ett bra jobb och tror att grupperna i Malmö och Göteborg är mest inspirerade av Svarta pantrarnas sociala program.

– De gör mycket bra saker här, som fotbollsplanen i Göteborg. Pantrarna sår frön som kan växa till sig och de för samman många olika individer. Det är väldigt hoppfullt och positivt att se.

Emory Douglas betonar gång på gång under både sitt föredrag och vårt samtal vikten av Svarta pantrarnas sociala program. Bland annat stod organisationen för 100 000 tester av blodsjukdomen sickelcellanemi runt om i USA. De drev också egna skolor, och hade barnomsorg och ambulansverksamheter.

– Det var därför vi var ett hot mot regeringen. Det var inte för att vi bar skjutvapen, utan för att vi genom våra sociala program visade vad samhället borde ha gjort. FBI-chefen Edgar J. Hoover sade att det som gjorde oss till samhällets fiende nummer ett var våra frukostprogram. Vi använde det som ett verktyg för att utbilda och upplysa.

Vilken potential har dagens motståndsrörelser i förortererna?

– De kan öka människors medvetenhet och inspirera, men de behöver inte vara som Svarta pantrarna. Det som många människor glömmer bort är att Svarta pantrarna aldrig var tänkt att vara för evigt. Tanken var att man skulle upphäva sig själv. Människor skulle ta upp idéerna och sätta dem i verket och därmed starta en revolution. Det kan hända under vår livstid, eller också inte, säger Emory Douglas.

Text: Abigail Sykes

Vart tog demokratin vägen?

Frågan ställdes gång på gång under våren och sommaren när engagerade Albybor kämpade i motvind för att få till stånd en folkomröstning om utförsäljningen av allmännyttan. På spel stod 1 300 lägenheter på Albyberget som riskkapitalisten Mikael Ahlström ville köpa. I kampen ställdes frågor om rättvisa, demokrati och rasism på sin spets: Vad är det som gör att förortsinvånarens röster kan avfärdas så lättvindigt?

I MER ÄN ETT HALVÅR SAMLADE NÄTVERKET ALBY ÄR INTE TILL SALU TUSENTALS NAMNUNDERSKRIFTER MED KRAV OM EN FOLKOMRÖSTNING KRING UTFÖRSÄLJNINGEN AV ALLMÄNNYTAN. DE STYRANDE POLITIKERNA MED SOCIALDEMOKRATERNA I SPETSEN VAR DOCK INTE INTRESSERADE AV ATT LÅTA MEDBORGARNA KOMMA TILL TALS. KÄNDA ARTISTER MED FÖRANKRING I ORTEN VAR NÅGRA AV DEM SOM ENGAGERADE SIG I KAMPANJEN.

TROTS DET ENORMA ENGAGEMANGET HOS ALBYS INVÄNARE BESLUTADE DE STYRANDE POLITIKERNA ATT IGNORERA KRAVET PÅ EN FOLKOMRÖSTNING. DEN 26 JUNI 2013 KLUBBADES UTFÖRSÄLJNINGEN IGENOM AV KOMMUNFULLMÄKTIGE I HALLUNDA FOLKETS HUS. UTANFÖR HADE MÄNNISKOR SAMLATS, INTE BARA ALBYBOR. MÅNGA HADE KOMMIT LÅNGVÄGA IFRÅN FÖR ATT VISA SIN SOLIDARITET. PROTESTERNA VISADE SIG DOCK LÖNLÖSA.

IN I DET SISTA VAR DET MÅNGA I ALBY SOM HOPPADES ATT POLITIKERNA SKULLE LYSSNA OCH TA TILL SIG KRAVET PÅ EN FOLKOMRÖSTNING. VARFÖR INTE LÅTA FOLKET SÄGA SITT? I BÖRJAN AV JUNI 2013 GENOMFÖRDES EN STOR DEMONSTRATION. ÄNNU FANNS DET HOPP OM ATT DEMOKRATEN SKULLE SEGRA.

ATT TEJPA ÖVER MUNNEN VAR EN SYMBOL FÖR HUR MAKTEN TYSTADE FOLKET GENOM ATT STRUNTA I ALLA NAMN SOM SAMLATS IN FÖR KRAVET PÅ EN FOLKOMRÖSTNING. VID DEMONSTRATIONEN 26 JUNI 2013 SYNTES MÅNGDER AV TEJPDE MUNNAR OCH ÄVEN SVARTMÅLADE ROSOR FÖR ATT SYMBOLISERA DET SOCIALDEMOKRATISKA SVEKET.

Att organisera tjejer i svenska förorter

Bilden av tjejer och kvinnor som passiva offer i förorten är utbredd, men nätverken Alby är inte till salu och Megafonen Norra Botkyrka visar att det inte stämmer. Emma Dominguez, aktivist och fritidsledare, berättar om en stark rörelse som till stor del består av tjejer.

Det finns ingen färdig formel för organisering av tjejer i förorten, men jag är uppvuxen i en svensk förort och utifrån min erfarenhet som aktivist och fritidsledare i Norra Botkyrka tänker jag dela med mig av mina iakttagelser och reflektioner. Jag vill inte påstå att kvinnor inte är mer förtryckta i förorten än på någon annan plats i Sverige, men förtrycket ter sig annorlunda.

När jag var nitton började jag att jobba som ungdomsledare i Alby. Där blev jag medveten om det osynliga förtrycket som har funnits under hela min uppväxt, men som jag aldrig riktigt har kunnat ta på. Många gånger har jag hamnat i diskussioner med ungdomar där jag varit tvungen att argumentera för att kvinnans plats inte måste vara i köket. Hört grabbar säga att tjejer är sämre på sport. Att tjejer är mindre värda om de ligger runt, medan killarna hyllas som kungar när de gör det. Jag insåg att förutom att växa upp i ett stigmatiserat område som Alby, förutom att ha föräldrar med en annan bakgrund, att ha annan hårfärg än prinsessorna på tv, att inte vara lika lång, att ha ett konstigt efternamn, att inte alltid ha råd med att göra allt man vill, förutom allt det så är man dessutom mindre värd i andras ögon. Jag ses som kvinna, och underordnad männen.

Rörelsefriheten

Man måste också vara medveten om att det finns platser som tjejer har tillgång till, men inte killarna. Det kan vara överraskande för många att tjejer har större frihet att röra sig mellan stadsdelar och symboliska gränser. Tjejerna fikar inne i stan med kompisar och många väljer att gå i gymnasieskolor utanför kommunen eller sin stadsdel. Killarna verkar klamra sig fast vid något slags trygghet som de hittar på orten. Många tjejer väljer tvärtom att fly från centrum. Där vet alla vem man är, alla känner alla, och många tjejer upplever att kompisar eller storebröder vakar över dem. Tjejernas rörlighet, att de "flyr", får ibland en negativ effekt på killarna. De uppfattar detta som ett personligt förakt mot dem. Under många samtal med mina manliga ungdomar på jobbet har jag hört dem säga: "Tjejerna vill inte umgås med oss, de tittar ner på oss" eller: "De vill inte vara här för att de tror att de är bättre än oss." Detta leder till avundsjuka och ännu starkare förakt för tjejerna. Tjejernas rörlighet, eller rättare sagt flykt från orten, är både en fördel och en nackdel när det gäller att organisera dem. Många har ett bredare perspektiv och anpassningsförmåga, men de är också mer upptagna än killarna under tonåren.

Att kramas ihjäl

Ytterligare något som hänt mig och som jag sett hos många av mina ungdomar är att man blir ihjälkramad. Alla vill göra projekt i orten, alla vita innerstads-medelklass-entreprenörsmessias-wannabes vill hitta något att organisera. Detta kan leda till man blir överprojekterad. När jag var ung kändes det som om jag var den enda "vältaliga exotiska blattekvinnan" eftersom jag fick vara med på alla projekt, och blev kontaktad av

tusen organisationer och föreningar och människor som ville dra i en och ville att man skulle vara med på deras grejer. Detta har många gånger gjort att jag lidit av stress och ångest. Jag har även sett många av mina ungdomar tröttnat på detta och slutat engagera sig helt och hållet. De blir övermåttade. Detta faktum gör det svårt när man genuint vill organisera i förorten. Många ungdomar bygger tidigt upp en misstro mot folk som vill få dem att engagera sig. Att förstå detta är en viktig faktor för att veta hur man ska förhålla sig om man ska engagera tjejer i svenska förorter. Men detta är även en kritik mot alla entreprenörer och projektledare som vill komma och tjäna pengar på förorten genom att göra något exotiskt projekt som egentligen inte skapar riktig förändring.

Behovet av förebilder

Något positivt som fick mig att bli självsäker och vilja organisera mig var starka kvinnliga förebilder. Det kanske låter klichéartat, men, ja, det hjälper att se andra tjejer som gör tunga grejer. Kvinnor som varit och är politiskt aktiva, kvinnor med starka åsikter, kvinnor som själva är uppvuxna på liknande orter har funnits vid min sida och har uppmuntrat och inspirerat mig. Bara att synas som tjej spelar roll. Det är en metod som vi använder på vår ungdomsgård, vi har alltid strävat efter att vara hälften tjejer och hälften killar när vi jobbar. Bara att tjejerna ser oss i cafeterian kan ge dem trygghet att själva ta plats i ungdomsgården. Det är något som man kan överföra på många plan. När man ska organisera, hålla möten och engagera folk så är det ett stort plus för tjejer om en av de ledande figurerna är kvinna. Igenkänning. Identifikation. Detta verkar självklart men jag kan tänka mig att det lätt "glöms bort" på grund av de könsdiskriminerande strukturer och mönster som vi har blivit vana vid.

En självklar plats i förändringen

Det jag har delat med mig av här är iakttagelser, erfarenheter och reflektioner av min praktiska erfarenhet av organisering. Det finns mycket i de förhållanden som jag beskriver som borde förändras. Genusfrågor utifrån ett förortsperspektiv är ett ämne som man skulle kunna fördjupa sig i ännu mer i.

Det går inte att förneka att man föds in ett område med sina egna mentala spärrar och osynliga kedjor. Förtrycket kommer utifrån och spås på inifrån, men genom att hitta ett nätverk av människor som förenat sig för att jobba för social rättvisa så har jag lärt mig att hitta nya vägar och nya sätt att måla om min bild av min ort.

Speciellt som kvinna. Vår plats är självklar i förändringen. Utan oss är organiseringen halv.

Text: Emma Dominguez

Förortspolitik

Folkets röst under arabiska våren hyllades av Nicolas Sarkozy, samtidigt som protesterna i de franska förorterna avfärdades som meningslöst våld. Kulturgeografen Mustafa Dikeç skriver om orten utanför stadsmuren som hotar den franska nationaliteten.

Sedan 1980-talet har de franska städernas *banlieues* (förorter) blivit en alltmer omdebatterad fråga. Dessa bostadsområden i ytterområdena kring franska städer innehåller en större variation än den förenklande och vilseledande termen *banlieue* antyder och täcker in en rad sociala, ekonomiska, demografiska och arkitektoniska särdrag. I det allmänna språkbruket är *banlieue* namnet på bostäder för särskilt behövande i städernas utkanter som blivit förknippade med ett antal problem, allt från hot mot den "franska identiteten" till terrorism.

Detta betyder inte att det bara är sedan 1980-talet som *banlieues* har beskrivits negativt. Bilden av dem som ett slags "fruktad utsida" är äldre än så. Här kan vi tänka på *les faubourgs* utanför stadsmuren, "Apacherna" i Belleville vid sekelskiftet 1900, 1960-talets *banlieue rouge* (röda förort) och 1970-talets *loubards* (huliganer). Vad som hände under 1980-talet var att "förortsproblemet" blev förknippat med "invandringsproblemet", något som frammanade oro för icke-europeiska invandrarers och deras barns "integration" i det franska samhället.

Detta var nytt jämfört med det föregående årtiondet. Till exempel inrättades 1977 en kommission för att hitta lösningar på vad som ansågs vara en "plötslig ökning" av våld i Frankrike. Resultaten publicerades under titeln *Responses to Violence* (två volymer), även känd som Peyrefitte-rapporten. Tre grupper identifierades (*morales en marge*): gäng, kriminella och en ny kategori som beskrevs som en grupp av människor med alternativt levnadssätt. Hur såg då denna nya "alternativa livsstil" ut? "De alternativa söker", påstod rapporten, "efter det förlorade paradiset - de vill ersätta penningekonomin med byteshandel, tränga undan det "alienerade" arbetet till förmån för kreativt, frivilligt, miljövänligt arbete, ägna sig åt orientaliska religioner - och ibland söka efter artificiella paradis: droger, alkohol ...".

Det har hänt mycket sedan Peyrefitte-rapporten definierade marginalen genom att beskriva den alternativa vänster- och miljörelsen. 1980-talets *banlieues* blev förknippade med "invandringsproblemet", 1990-talets *banlieues* lade till islam. Sedan dess har la *banlieue* blivit en av de inbillade hoten mot det franska samhället. Detta är inte bara resultatet av slarviga

journalistiska framställningar utan, framför allt av statens olika förmedlande praktiker - politik, offentliga diskurser, rapporter, statistik, kartläggningar. Dessa förmedlingar befäste bilden av *les banlieues* som de missanpassade i ett annars (påstått) sammanhållet samhälle och som hotet mot detta samhälles frid och identitet - som de ovälkomna inkräktarna som kom från någonstans utanför stadsportarna.

Det är sant att det finns problem i *les banlieues*, men det finns ett problem som mer än andra verkar sysselsätta statens företrädare: våld (eller det "urbana våldet", som det ibland kallas). Den franska staten har slagit till hårt mot våldet under de senaste åren. De spontana kravallerna 2005 undertrycktes sedan man utlyst undantagstillstånd, en dittills okänd åtgärd på det franska fastlandet. Efter kravallerna i en förort till Grenoble i juli 2010 lade Frankrikes president Nicolas Sarkozy skulden på "alltför oreglerad invandring" och förklarade att utlandsfödda brottslingar skulle fräntas sitt franska medborgarskap.

Till sist handlar det om följande: problemet i förorterna har att göra med invandrare och våld. Men det finns andra typer av våld som invånarna i *les banlieues* drabbas av i oproportionerligt hög grad. Ett stort och ständigt problem är massarbetslösheten. I de eftersatta sociala bostadsområdena i *les banlieues* som är föremål för reformpolitik - eller, det som är

kvar av denna - uppgår arbetslösheten till 25 procent. Den unga befolkningen är särskilt drabbad av detta problem då 30 eller på vissa håll uppemot 40 procent av de unga människorna i dessa områden saknar jobb.

En annan typ av våld som i oproportionerligt hög grad drabbar invånarna i *les banlieues* är diskriminering. Dessa områden är kraftigt stigmatiserade och detta skapar en situation där hemadressen blir ett handikapp (särskilt i jobbsökningar). Det är ganska vanligt att höra berättelser om de negativa effekterna av sådan stigmatisering, men 2009 tog frågan om diskriminering en intressant vändning. Då väckte en okänd *banlieue*, La Courneuve, åtal mot regeringen för territoriell diskriminering och skickade ärendet till Halde, den franska myndigheten mot diskriminering. Argumentet var att de orättvisor som drabbar invånarna i denna *banlieue* faktiskt producerats av offentlig politik och offentliga diskurser. Vi måste komma ihåg att detta är den *banlieue* Nicolas Sarkozy lovat att rengöra med högtryckstvätt.

I La Courneuve, en tidigare arbetarklassförort i nordöstra delen av Paris som aldrig återhämtat sig efter den ekonomiska omstruktureringen under 1970- och 1980-talen, är ungefär en av fyra personer arbetslösa (ännu fler bland de yngre).

Polisvåld är en annan typ av våld som statens företrädare sällan, om ens någonsin, talar om. Trots återkommande inci-

denter, många fler i *les banlieues* än i andra områden, har statens företrädare i stort sett förbigått denna fråga med tystnad. Här handlar det inte om att försvara de "goda" invånarna mot den "dåliga" polisen. Det är ingen hemlighet att det inte finns några tydliga hjältar och banditer här eller att relationerna mellan ungdomar och polisen i *les banlieues* är särskilt spända. Dock beror en del av ungdomarnas förbittring på upplevelsen att poliser har straffrihet, oavsett vad de gör. Det är viktigt att komma ihåg att 34 av 48 stora uppror under 1990-talet utlöstes av mord på unga människor i förorterna och att polisen var inblandad i 30 av dem.

Flera uppror under 2000-talet orsakades av liknande händelser, däribland upproren hösten 2005.

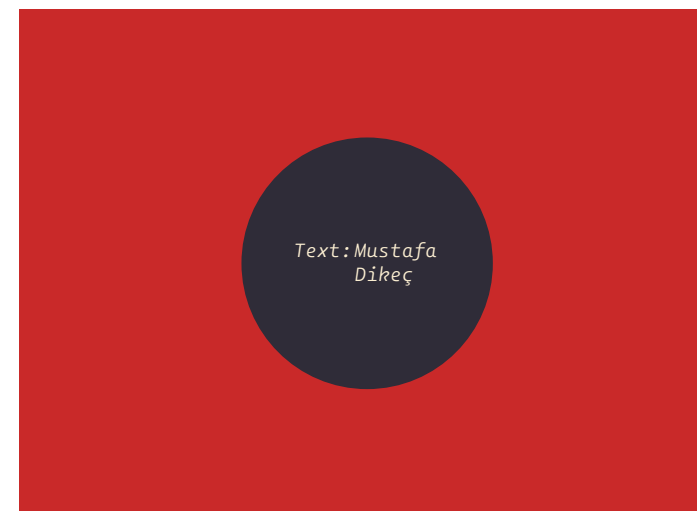
Sett ur detta perspektiv ser *banlieue*-revolterna mer ut som missnöjesyttringar än meningslös plundring och mållösa bränder. Det är sant att våld varit en del av dem men det vore nävnt att påstå att det bara varit för våldets egen skull. Som president Sarkozy sade i sitt tal i Lorient den 3 april 2007: "När folk här använder våld är det inte för att ha kul, det är aldrig för att skada någon, det är för att de är desperata eftersom de inte längre har något alternativ och de känner sig dömda till ekonomisk och social död."

Sarkozy talade dock inte om *les banlieues* utan om de bretagniska fiskarna. "Fiskare fifflar inte", förklarade han och fortsatte med att påstå att deras våld är ett tecken på desperation, inte på våldsamma böjelser.

Revolterna i les banlieues har emellertid aldrig tolkats på detta sätt. Denna skillnad i politisk (och medial) behandling observerades också av Begag som vid tiden för revolternas utbrott i Vaulx-en-Verin 1990 (som då var de största som förekommit) skrev: "Ungdomarna i Vaulx-en-Verin som bränner och plundrar butiker är *casseurs* (ligister), jordbrukare som förstör järnvägsspår är 'arga'".

Detta politiska förnekande är betecknande och ironiskt med tanke på att många franska politiker, inklusive Sarkozy, hyllade den så kallade arabiska våren som ett uttryck för "folkets" röst. Den franska republiken, verkar det som, erkänner inte sitt eget folk när de uttrycker sitt missnöje och misstar dem för att vara *racaille* (avskum) snarare än "folket".

Översättning: Robert Nilsson Mohammadi

Organisering i en ort som inte är en förort

Medan förortsorganisationer växt sig starka i Göteborg och Stockholm, har Malmö legat i lä. Undantaget är Pantrarnas motsvarighet i stadsdelen Lindängen. Där har en grupp ungdomar gått ihop för att förmå politikerna att öppna en mötesplats.

Mana stämde träff med en av förgrundsfigurerna för att undersöka situationen i Sveriges tredje största stad.

Egzon Muslijaj, 19, möter upp i vältrimmad frisy och i en röd Ralph Lauren-piké. På armen bär han en glänsande klocka som han gärna visar upp. Han har fått färg och energi av sommaren och semestern i hemlandet Kosovo. Egzon ler brett medan han smuttar på sin dricka. Mellan klunkarna delar han med sig av minnen från månaderna som gått sedan han slutade gymnasiet: han har hunnit med att resa, festa en del och bli intresserad av en tjej. Men i takt med att sommarlovet runnit vidare ut i arbetslöshet har vardagen blivit tuffare.

– Det är svårt att fixa ett jobb i Malmö, men alla är på mig. Min svåger har kanske något åt mig om några månader på en bilverkstad.

Tillsammans med ett par barndomsvänner har Egzon sedan drygt ett år tillbaka varit drivande i Pantrarna i Lindängen, en stadsdel i de södra delarna av Malmö med 6 000 invånare. Målet har varit att rusta upp Lindängen, som enligt information på kommunens hemsida är ”ett grönt område med stor utvecklingspotential och influenser från hela världen”. Trångboddheten i de grå höghusen som uppfördes under 1970-talet gör dock ”att många unga vistas utomhus på kvällar, vilket enligt ett flertal undersökningar skapar otrygghet för många av de boende i området”.

De som engagerat sig i Pantrarna i Malmö tillhör alla denna grupp ungdomar som hänger på torget och som i officiella kanaler alltså identifierats som ett problem. Stämpeln har gjort det svårt för Pantrarna i Lindängen, som inledningsvis till och med hade svårt att få tillgång till ett mötesrum. Varken hos Hyresgästföreningen eller i biblioteket fick man vara. Egzon förstår till viss del varför:

– Man måste vara hård för att passa in i Lindängensamhället. Min frisy, mitt snack, mitt beteende när jag hänger på torget gör att folk inte vill ha med mig att göra, förklarar han. Egzon berättar att trots eller kanske tack vare den kriminella stämpel som människor utifrån klistrat på honom så vill han utbilda sig till polis.

– Jag har faktiskt bra betyg, lägger Egzon till nästan urskuldande.

Enligt Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö lever 43 procent av barnen i Lindängen i ekonomiskt utsatta hushåll. Siffran för staden som helhet är 31 procent. Egzon menar att det inte har varit svårt för de boende att peka på de förändringar som svept in över Sverige. Trots tal om medborgardialog och satsningar har det blivit sämre. Att välfärdsstaten monterats ner framgår kanske tydligast av skolresultaten: 2011 lämnade 46 procent av eleverna på Lindängeskolornas årskurs nio med godkänt i alla ämnen, att jämföra med 68 procent nio år tidigare.

– Tidigare fanns mycket mer stöd att få, och för ungdomarna som växte upp i området fanns mycket mer att göra, berättar Egzon.

Han går över till att förklara varför han gick med i Pantrarna: man ville ha en mötesplats för alla dem som tvingas frysa på torget under årets kalla månader.

– Det kom ner folk från Göteborg som hade kämpat och fixat en lokal, och folk sa: ”Det kommer bli skitbra, vi gör detta, vi kämpar. Om vi organiserar oss i en större grupp kommer det att fungera.” Så jag lyssnade och tänkte ”ok, jag ger det en chans”.

Efter att Göteborgs pantersektion besökt Malmö i slutet av 2012 gick ett 20-tal ungdomar från området ihop och startade sin egen grupp. Efter några trevande möten anordnades flera välbesökta filmvisningar. Därefter bjöds Pantrarna in till ett möte med stadsdelens politiker. Man toppade med ett fullsatt kultur- och musikarrangemang när Emory Douglas, de svarta pantrarnas kulturminister, talade i stadsdelens Folkets hus.

För Malmö var detta något helt nytt: en förortsrörelse i en stad som egentligen inte har förorter. Och det är intressant att fundera på varför det just varit i Malmös periferi som det saknats starka politiska organisationer som gett uttryck för ilska över nedskärningar och orättvisor utifrån områdets identitet. Kanske har det att göra med stadens geografi? Kanske beror det på att Socialdemokraterna har haft en stark förankring i många av dessa områden?

Förhoppningarna var i alla fall högt ställda på Pantrarna i Lindängen, och det är med stolthet som Egzon beskriver gruppens resa.

– Det kändes som om vi verkligen ”served the people”. Vi gjorde nytta och andra fick en helt annan uppfattning om en ... som att man var snäll. Gamlingar som annars inte vågade titta på mig ställde plötsligt intresserade frågor.

Samtidigt minns han med besvikelse det där första mötet med stadsdelens politiker då man skulle fråga om det fanns någon plats i stadsdelen där man kunde ha möten. Även polisen var inbjuden.

– Politikerna och poliserna är fyllda med fördomar om människorna som de ska arbeta för. De fattar inte oss, de ser ner och är till och med rädda för en, bedömer Egzon.

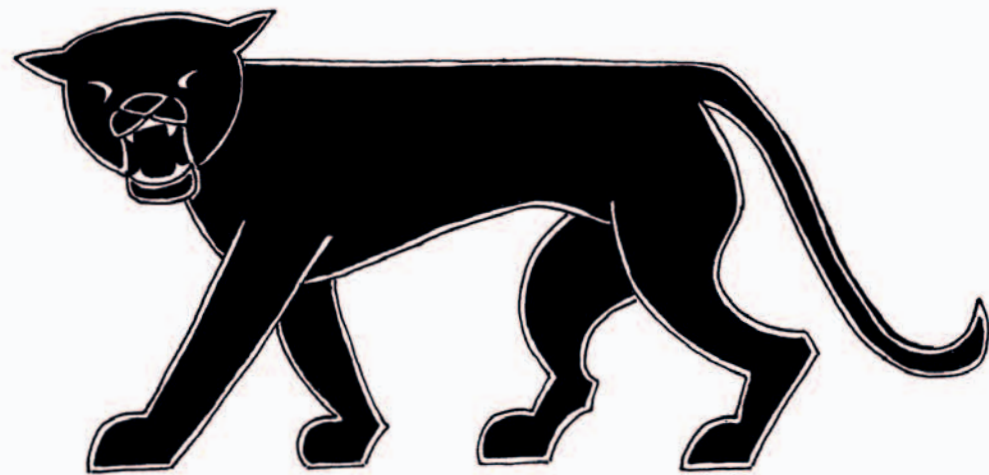
Trots den stora entusiasmen har det i ärlighetens namn aldrig riktigt tagit fart för Pantrarna i Malmö – man har varit ett litet antal som gjort allt. Idag är man lika långt från en mötesplats för de äldre ungdomarna i stadsdelen som när man startade organisationen, något som fått luften att gå ur lite hos kärntruppen.

– Folk från området kom på mötena när det var gratis mat, men de brydde sig inte riktigt om vad vi sa. Folk pallar inte, de har inte tid säger de. De tänker också att det inte går att förändra, säger Egzon.

Hopplösheten som är djupt rotad bland alltför många gör det svårt att entusiasmera och förmå människor att tänka på annat än sig själva, menar Egzon. Varför Pantrarna i Göteborg och Megafonen i Stockholm lyckats så mycket bättre med att skapa hopp i sina områden har han inte tänkt på särskilt mycket.

– Man får inte glömma att de hållit på längre. Många av dem är också utbildade, vi visste inte ens vad en aktivist var för något när vi började.

Text: Leandro
Schclarek
Mulinari,
temaredahtör

EN SVENSK PANTER

TIGER EJ

Illustration: Joanna Johnson, joannajohnson80@gmail.com

DIKT

Vi hoppar över spärren

Vi blåser, blåser ut värme från våra lungor mot våra hopslagna händer och kollar utåt mot stationen.

Finns inga väktare, nu har vi ett läge. Vi tar sats och hoppar över spärren.

Känslan är likadan varje gång, kortvarig,
ännu fler spärrar finns framför oss.

Tänk om väktarna kommer in på tåget, tänkt om polisen står vid spärren och vill göra id-kontroll
får att vi har mörkt hår?

Tänk om jag inte får tillräckligt med poäng för att ta mig in på gymnasiet,

Tänk om hyran inte räcker till,

Tänk om mina bröder får reda på att jag träffat någon,

Tänk om min son inte är i sitt rum inatt,

Tänk om farsan ger mig en fet örfil för att jag är sen,

Tänk om vi kan ta makten?

Tänk om vi kan skita i att hoppa över spärren och istället släppa spärren vi har i huvudet?

Text: Murat Solmaz

Isabel Candida bor i huvudstaden Luanda, som fram till Angolas självständighet 1975 dominerades av portugiser och där få angolaner tilläts bo.

Även om 20-åriga Bany di Castro ser angolaterna som alltför passiva, håller han med om att det koloniala arvet lever kvar i relationerna mellan de båda folken.

Nykolonialism i krisens spår

Den ekonomiska krisen har slagit till i Europa och portugiserna strömmar in över Angolas gränser, samtliga på jakt efter arbeten som inte finns i hemlandet. Vad leder detta till i ett samhälle där portugiserna tidigare levde som kolonistörer?

Byggsektorn är en av de näringsgrenar i Angola som domineras av portugiser. Angolanska byggföretag är svåra att hitta i en stad som Benguela, Luandas semesterstad i söder och landets tredje största stad. På ett av de sammanlagt två angolanskägda företagen, Africivil, hoppas jag att få prata med någon från ledningen. Det framkommer att enbart ägarna är angolaner och att de för tillfället befinner sig i Portugal för rekrytering. Resten av personalen på kontoret är portugiser.

En förskjuten maktbalans märks även i vardagens samtal. Strand, sol, vågor och skratt under en ledig söndag med angolanska vänner, hör jag väninnan Romina Serra säga:

- Jag ber alltid om att få just den portugisiska servitrisen. Maten hade varit under all kritik när jag kallade henne till vårt bord. Nästan så att hon började gråta. Men rätt ska vara rätt. Hur tror de att de kan servera oss på det sättet? Som om vi inte förstod oss på kvaliteten.

- Du kan inte mena att du gav henne skit igen, säger hennes väninna.

Klart jag gjorde, fortsätter hon med ett leende på läpparna. Det är deras tur att springa efter oss nu.

Portugiserna koloniserade Angola under fyra århundraden, från grundandet av den första portugisiska bosättningen 1575 till Angolas självständighetsförklaring 1975. Självständighetskampen följdes av ett inbördeskrig, som varade fram till 2002.

De forna kolonistörerna söker sig idag till ett land där oljan flödar och utgör 95 procent av exporten. Men många be-

skriver Angola som ett kontrasternas samhälle, där oljepengar samsas med extrem fattigdom, höghus i guld med små skjul. Det byggs stora områden där välordnade blomsterplanteringar kantar moderna bostäder, få har haft råd att flytta in i de nya husen och komplexen har länge stått tomma. Samtidigt bor grannarna på gräsplanen intill utan vare sig rent vatten eller elektricitet.

Det är till detta land som portugiserna söker sig. Ett land med en arbetslöshet som uppskattas till 26 procent 2012 i den officiella statistiken, men där den egentliga siffran kan vara så hög som 40-50 procent.

Banktjänstemannen Armindo Matos från kuststaden Benguela vill knappt tala om portugisernas återinvandring och starka närvaro. Han säger att han mår bättre av att inte ifrågasätta och vill inte ställa upp med bild av rädsla för myndigheternas kontroll över vad som sägs.

Bättre att hålla en låg profil, säger han, men efter ett stunds tystnad fortsätter han.

De kommer med en enorm arrogans och överlägsenhet. De tror fortfarande att det är de som regerar, styr och har kontroll. Men de har kommit hit! De får anpassa sig! Vi är inte längre i Portugal.

- Men jag har inget emot portugiserna, tillägger han snabbt. Jag har flera nära vänner och lärare jag har all respekt för, men deras närvaro behöver regleras.

Vårt samtal får Armindo att skruva stelt på sig i stolen, men orden fortsätter att flöda.

Angola behöver portugiserna för deras utbildnings skull, men invandringen från Portugal behöver regleras, tycker Belarmino Jelembé.

Hur kommer det sig att det är portugiser som undervisar i angolansk lagstiftning och skattereglering på universiteten? Hur kommer det sig att det är de som har tillgång till alla toppjobben? Angolaner har aldrig fått möjligheten. Min generation, som kommit ut på arbetsmarknaden sedan kriget slutade för tio år sedan, har med oss en utbildning av mycket låg kvalitet. Men titta även på oss som lyckats. Får vi något utrymme? Nej.

Isabel Candida är bosatt i Luanda och arbetar för den lokala icke-statliga organisationen ADRA (Aktion för landsbygds- och miljöutveckling). Hon menar att det ännu lever kvar en uppfattning bland de flesta människor att de och det som kommer utifrån är bättre. Portugiser får på så vis förtur och blir prioriterade på arbetsmarknaden.

- Vi måste satsa på angolaterna på ett sätt som inte görs idag. Angola borde bättre utnyttja de angolaner som redan är utbildade. Unga idag har förstått att utbildning är viktigt och centralt för ökade framtidsutsikter och jobbar hårt för att skaffa sig utbildning, även utanför landet om möjligt. Vi måste satsa på dessa personer när de återvänder, så att de stannar i Angola, säger hon.

Kvaliteten på utbildningssystemet är fortfarande låg på många håll i Angola. Många barn på landsbygden har erfarenheter av lärare som inte behärskar portugisiska, trots att utbildningen enligt lag ska hållas på detta språk.

I många fall är även lokaler och material undermåliga, om de ens finns.

Investeringarna i skolgång för de yngsta är fortsatt små. Men Isabel framhäver regeringens satsning på högre utbildning, där man bildat nya institutioner och universitet.

- Men då kan vi inte ha kvar ett system som föredrar utläningar framför oss själva.

Armino och Isabel är eniga om att något måste göras för att konflikten mellan angolaner och portugiser, som de upplever, inte ska blossa upp till något större. Unga angolaner behöver få tillgång till arbetsmarknaden och deras villkor förbättras i takt med landets starka tillväxt. Förhoppningsvis

”De kommer med en enorm arrogans och överlägsenhet. De tror att det är de som regerar, styr och har kontroll”.

får också Portugal snart ordning på sin ekonomi, så att portugisernas invandring snart stannar av, säger de båda på varsitt håll.

Belarmino Jelembé arbetar också för organisationen ADRA i Luanda. Han ser inte riktigt lika allvarligt på utvecklingen, utan talar om det starka bandet mellan de två länderna. Många har syskon som är bosatta i Portugal eller en moster som gift sig med en portugis. Han understryker också att Angola behöver invandringen.

- Angola är ett stort land och saknar utbildade personer inom flertalet sektorer. Men invandringen måste regleras på ett sätt som inte görs idag.

Jag frågar om deras allt större närvaro inte är problematisk.

- Inte i någon större skala, säger Belarmino. Det finns de som vill hitta en syndabock för sitt utanförskap och ibland får utläningen eller portugisen spela den rollen. Men visst, det finns kvar komplex och mentala strukturer i samhället från kolonialtiden som måste suddas bort. Komplex i form av mindervärdes känslor hos de tidigare koloniserade angolaterna och en känsla av överlägsenhet hos de forna koloniserare.

En bilfärd inåt landet till Ganda träffar jag 20-åriga Bany di Castro. Han vill gärna tala långt och länge om vad han tycker om det angolanska samhället idag.

- Angolaner är apatiska och resignerade. De accepterar allt regeringen genomför. Angolaner ser samtidigt i stor utsträckning upp till ”de vita” som ett kollektiv och portugiserna får därför enorm makt och stort inflytande även i dagens samhällsbyggande. Självklart är det också så att en rädsla från kolonialtiden lever kvar bland många angolaner.

Bany berättar om hur många gånger han deltagit i allmänna möten och forum i sin kommun där enbart portugiser och utläningar för debatten med kommunledningen.

Angolanerna håller tyst av rädsla för att uttrycka sig felaktigt eller för att deras portugisiska inte ska räcka till.

Portugisernas fortsatta högfärdighet går igen i flera av berättelserna, vare sig kulissen är Benguelas tidvis ökenlika landskap, Gandas gröna kullar eller Luandas skyskrapor. Men Armindos avslutande ord visar att det kanske är ett skifte på gång. ”Portugiserna har idag ett behov av Angola, så visst finns det de som hanterar situationen med större varsamhet och respekt.”

Text: Åsa Göransson

Svag antirasistisk rörelse i Ungern

Flyktingförvar som liknar högsäkerhetsfängelser, ett nyfascistiskt parti på fram-marsch, brutala våldsbrott mot landets minoriteter och kraftig urholkning av de demokratiska fundamenten. Ungern är ett land i ständig förändring där den politiska extremismen är framträdande. Tecken på en antirasistisk mobilisering syns till ibland, men en alltmer ansträngd ekonomi i kombination med landets historia gör det svårt att vända den politiska trenden. Darius Barimani är läkarstudent i Ungern och gästskribent i Mana.

Ungern med sina knappt tio miljoner invånare är ett litet land i mellersta Europa i ett väldigt utsatt område. På grund av landets geografiska utsatthet och strategiska felberäkningar har ungrarna fått utstå många slag mot den nationella identiteten. Ett exempel är att Ungern blev av med över 70 procent av sitt landområde till grannländerna när Trianonfördraget slöts 1920 och spåren efter detta sitter fortfarande i.

I det senaste valet 2010 rönt det öppet fascistiska, antiromska och antisemitiska partiet Jobbik (rörelsen för ett bättre Ungern) enorma framgångar med sina 17 procent av rösterna. Det är detta parti som fram till dess man bröt mot landets grundlagar drev den paramilitära rörelsen Magyar Gárda (Ungerska gardet). Allt talar för att partiet kommer att växa ytterligare i samband med nästa val.

Fidesz, som innehar regeringsmakten, ser sig själv som ett nationalkonservativt parti, men bedriver i själva verket en nyliberal politik och har med sin stora majoritet i parlamentet drivit igenom en rad antidemokratiska förändringar. Även om Fidesz inte direkt driver någon hetskampanj mot landets minoriteter som Jobbik, har deras politik knappast bidragit till att skydda landets minoriteter eller motverka den växande rasismen mot dem. Snarare har deras politik gjort saker och ting värre.

Hur ser då den antirasistiska mobiliseringen ut och varför får vi i Sverige aldrig höra något om den?

Det enklaste svaret är att den knappast existerar, i alla fall inte på gräsrotsnivå. Förutom enstaka uppprop och aktioner och några få undergrupperingar och mario-

nettorganisationer till politiska partier på vänsterfalskan står rasismen obestridd. Detta gäller i det offentliga rummet såväl som i parlamentet, där oppositionen inte har kunnat formulera alternativa förklaringsmodeller eller föra en politik för att motverka de sociala orättvisorna.

Vad är då anledningen till att så få motståndsrörelser bildas och att de som finns knappast får något inflytande?

Bland intellektuella talas det framför allt om två anledningar. Den första är att Ungern nästan helt saknade en 68-rörelse och att det alltså inte finns något sådant politiskt arv. Den andra är att landets realsocialistiska förflutna gör det svårt för rörelser att enas kring en grundideologi. Marx är till exempel för både yngre och äldre ungrare kraftigt förknippad med det förtryck som Sovjet stod för. Självklart är en vänsterpolitisk hållning inte nödvändig för antirasistisk mobilisering. Men när rasismen och de högerpopulistiska rörelsernas framgångar så tydligt går hand i hand med de sociala orättvisorna blir det svårt att formulera motargument som inte bygger på något som helst klassperspektiv.

Den yngre generationen, där Jobbik har ett starkt väljarstöd, famlar efter förklaringar till landets dåliga ekonomi och sin generations allt sämre framtidsutsikter. När Ungern gick med i EU och upphörde att tillhöra östblocket, som man aldrig kände sig hemma i, förväntade sig många att ekonomin skulle ta fart och att man skulle få del av ett välstånd av västeuropeiskt snitt. När så inte blev fallet började många blicka bakåt, anamma en nationalistisk ideologi och göra landets minoriteter bli syndabockar. I Pécs, staden som jag läser i, följde jag i början av året med spännt intresse bildandet av vad som kunde ha blivit en framgångsrik antifascistisk rörelse med frihetligt socialistiska inslag. Men i skrivande stund är den under avveckling och gör inte annat än att måla graffiti och dela ut flygblad. Varken jag eller mina ungerska vänner kan se hur det här kommer att sluta, men det ser inte ljus ut och ingen ljusning är i sikte.

Text: Darius Barimani

Danmarks uppgörelse med parallelsamhället i ghettot

Foto: Maria Wigelius

”Fattigdom är odanskt” stod det på en av danska Socialdemokraternas affischer under valrörelsen 2011 i Danmark. Bilden intill föreställde en snett leende, ickevit Folketingskandidat. Ville en sådan affisch förmedla att fattigdom som genom en naturlag endast existerar utanför Danmark? Eller att om fattigdom existerar i landet så är det invandringen som bär skulden?

ite tidigare hade jag hört talas om den danska politiken mot landets utsatta bostadsområden, som pekades ut som ”ghetton”. Arbetslöshet och etniska kriterier låg till grund för vilka områden som omfattades av definitionen. Antalet sådana områden skulle minska och metoderna var delvis kontroversiella. Bland annat talade man om rivningar av enskilda hus.

Var det att beteckna som ett kirurgiskt ingrepp i stadsbilden där de platser som hyste det odanska fenomenet fattigdom skulle opereras bort?

Politiskt mål – bättre balans i ”ghetton”

Den politik som riktas mot landets mest utsatta bostadsområden har som huvudmål att minska antalet områden som faller under definitionen ”ghetto”. Att minska utsattheten för invånare som lever i fattigdom är givetvis en god och i bästa fall solidarisk tanke.

Men ghettodefinitionen, inskriven i dansk lag, innehåller en rad problem. Som ghetton räknas områden med minst tusen invånare, mer än 40 procents arbetslöshet, en viss andel dömda för lagbrott och mer än 50 procent ”invandrare från icke-västliga länder och deras efterkommande”. Efterkommande bör förstås som barn födda i Danmark till invandrade föräldrar.

Det vägledande strategidokumentet för att minska antalet ”ghetton” har titeln *Ghettona tillbaka till samhället – En uppgörelse med parallelsamhällen i Danmark* (Regeringen 2010).

I dokumentet förklaras bostadsområdenas problematik: *Vi ska inte acceptera parallelsamhällen i Danmark. Vi ska förändra de områden där danska värden inte har fullt fäste. [...] och där en hög koncentration av invandrare innebär att många fortsätter att vara tätare knutna till det land och den kultur de eller deras föräldrar kommer ifrån än till det danska samhälle de bor och lever i* (Regeringen 2010:5).

Idag är mer än sex av tio boende i de danska ghettona invandrare eller efterkommande från icke-västliga länder. Det är inte acceptabelt. Inget område ska ha en övervikt av invandrare och efterkommande från icke-västliga länder. Och normen ska vara att det talas danska. [...] Regeringen önskar en väsentligt mer balanserad boendesammansättning i de utsatta bostadsområdena. (Regeringen 2010:15, skribentens översättning).

Formuleringarna visar på en syn där problemet ligger i själva den fysiska kroppen, i ”icke-västliga invandrades” kroppar. En invandrare är en invandrare och kan aldrig bli något annat. Inte invandrades barn heller. Skillnader mellan folk och folk understryks utan att lämna något som helst utrymme för problematisering och analys av kategorier som dansk och invandrare. Födelseplatsen avgör om du är problematisk eller inte.

Att det funnits en uppfattning om landet Danmark som kulturellt homogent är välkänt. Med en kulturassistisk världsbild blir den andras närvaro innanför nationens gränser oundvikligen problematisk eftersom hen är kulturellt annorlunda. Geografen Karen Wren förklarar att den danska bostadspolitiken under 1970- och 80-talen användes för att aktivt stänga ute invandrade danskar från vissa bostadsområden. I staden Ishøj infördes 1976 ett system där uthyrning av bostäder till invandrade krävde ett speciellt tillstånd. Högsta domstolen fann år 1991 systemet olagligt med hänvisning till diskrimineringslagen (Wren 1997).

Idag beskrivs ett bostadsområde som består av 50 procent ”icke-västliga” kroppar som ett parallelsamhälle som det danska samhället måste göra upp med, balansera. Hade avsikten med ghettokriterierna varit att mäta geografiskt koncentrerad social och ekonomisk orättvisa vore ett rimligare kriterium hur många elever som går ut skolan utan behörighet till vidare studier. Det är numera olagligt att tillämpa etnisk diskriminering i syfte att hindra någon från att få en lägenhet i ett visst bostadsområde. Men det hindrar inte att det finns en i lag fastslagen definition av ”ghetto” som grundar sig på etniska kriterier.

’Resursstarka’ får gå före i bostadskön

Varje år upprättar regeringen en lista på hur många ”ghetton” som finns i landet och de blir föremål för åtgärder med specifika insatser, vissa mer mjuka än andra. Förutom att skapa attraktiva bostadsområden och bekämpa kriminalitet med hjälp av bland annat videoövervakning syftar flera insatser till att stärka invånarna. Jobbcentrum upprättas för arbetslösa och invånare kan få hjälp med att hitta till olika föreningar för kultur, idrott eller annat. Det finns ett stort fokus på att stärka barn och unga.

Ett medel för att minska antalet ”ghetton” är därutöver att skapa en ”bättre balans i boendesammansättningen” i de utpekade områdena. Bostadsköerna blir då viktiga redskap för att reglera vilka som blir hyresgäster. I praktiken omvandlas målet till ett paket av hyresredskap som ska förändra invånarnas sociala sammansättning. Den danska allmännyttan reserverar en viss andel bostäder åt personer med akuta behov.

Parallellt finns planen att öka inflyttningen av arbetande,

så kallade resursstarka personer och minska inflyttningen av arbetslösa, resurssvaga. Därför finns en hyresregel som innebär att resursstarka personer kan få företräde i bostadskön till lägenheter i så kallade ghettoområden.

Nationella forskningscentret för välfärd, ett forskningscenter under Socialministeriet, gjorde en utvärdering år 2012 av hur hyresreglerna påverkar befolkningssammansättningen. "Etnisk dansk bakgrund" är en av de faktorer som emellanåt används för att definiera vilka som är resursstarka (Ellerbæk och Høst 2012:194). Således används etnisk bakgrund för att bedöma hyresreglernas framgång. Utvärderingen visar också att hyresredskapen till viss del gör det svårare att skaffa bostad åt socialt utsatta och andra med akuta behov.

Målet att minska antalet "ghetton" borde logiskt sett uppnås om kriterierna för definitionen slogs undan. Det vill säga om man minskade arbetslösheten bland de boende – eller andelen boende som för evigt faller inom kategorierna "dömd brottsling" eller "icke-västlig invandrare och efterkommande".

Legitimering av gentrifiering

Social mixing, som policyn för att uppnå balanserade bostadsområden kan kategoriseras som, används i många städer och av många regeringar runt om i världen för att skapa en mer blandad boendesammansättning. Som den svenska forskaren Karin Hedin (2010) påpekar förväntas det ha integrerande effekter när bostäder byggs för höginkomsttagare i låginkomstområden. Att göra rum för välbärgade i låginkomstområden innebär i en svensk kontext att ombilda hyresrätter till bostadsrätter, bygga nya hyresrätter med skyhöga hyror och lyxrenovera de gamla som finns kvar. Men frågan är om inte de strategier som blir motiverade utifrån denna politik i praktiken gör det lättare för ekonomiskt välbärgade att få bostad på bekostnad av de ekonomiskt svagare? I fallet Danmark är de bostadspolitiska insatserna rasifierande genom sin bakomliggande problemformulering. Detta visar på behovet att diskutera vilka som tjänar respektive förlorar på problemformuleringen och de regler och insatser som den rättfärdigar.

Metoder som syftar till att komma till rätta med socioekonomisk boendesegregation genom att förändra boendesammansättningen i marginaliserade bostadsområden måste undersökas kritiskt. Möjliggör de en omstrukturering av politisk-ekonomiska förhållanden som kan få bukt med socioekonomisk orättvisa? Eller spår de snarare på en differentiering mellan invånare i marginaliserade respektive välbärgade bostadsområden och deras olika möjligheter på bostadsmarknaden?

Den amerikanske forskaren Neil Smith (2002) pekar på att förespråkare för social balans sällan om någonsin argumenterar för att vita områden ska balanseras av lika andelar personer med karibisk, afrikansk eller asiatisk bakgrund. Istället, menar han, är det allt som oftast välbärgade, vita personer som ska "återta kontrollen" över städernas geografi. Vi hör sällan politiker säga att de mest välbärgade områdena ska "balanseras" genom till exempel övre inkomstgränser. "Invånare med 250 000 eller mer i årsinkomst icke välkomna". Om *social mixing* tilläm-

pas, med följden att låginkomsttagares möjligheter på bostadsmarknaden begränsas, borde motsvarande ingrepp i de välbärgade områdena vara nödvändiga ur ett rättviseperspektiv.

Liknande utveckling i Sverige

I Sverige råder uppfattningen att blandade upplåtelseformer, privata och allmänna hyresrätter, bostadsrätter och villor motverkar bostadssegregationen. Planeringsidealet om blandade upplåtelseformer används som motivering för utförsäljning och privatisering av allmännyttan. Detta leder till minskad tillgång på hyresrätter. Samtidigt får nybyggda hyresrätter så hög hyra att många inte har råd att bo i dem. Den som är beroende av hyresrätten har allt färre valmöjligheter.

På många platser i Sverige har vi sett reaktioner mot den nuvarande utvecklingen. Ett exempel är förortsorganisationen Megafonen, som sedan förra året kämpat mot privatisering av 1 300 lägenheter i Botkyrka i Stockholm genom kampanjen Alby är inte till salu. Lägenhetsbeståndet såldes nyligen till en riskkapitalist. Boende är oroliga för att detta kommer att medföra kortsiktig förvaltning med lyxrenoveringar och hyreshöjningar som kan tvinga folk att flytta. I mars publicerade organisationen en debattartikel i *Aftonbladet* med titeln "Vi ska spädas ut, integreras. Vi räknas inte".

När privilegierade blir vinnare i antisegregationspolitiken Det finns två tydligt problematiska dimensioner med den politik för *social mixing* som tagits upp här. Den ena är när *social mixing* bäddar för gentrifiering med resultatet att mer och mer av det urbana rummet tillgängliggörs för höginkomsttagare på bekostnad av låginkomsttagare.

Den andra dimensionen är när politiken är rasistisk i sin problemformulering och vissa kroppar utmålades som problematiska element.

Därför behövs en kritisk diskussion om antisegregationspolitikens problemformulering, om vilka kroppar som pekas ut som icke önskvärda och om vilka praktiker som legitimeras. Annars riskerar den politik som avser att bekämpa segregation att leda till ytterligare social och etnisk polarisering.

Text: Sandra Costa

- Afram, M. mfl. "Vi ska spädas ut, integreras, vi räknas inte" *Aftonbladet* 2013-03-13
- Ellerbæk, L. S. & Høst, A. (2012) *Udlejningsredskaber i almene boligområder SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd*. København.
- Hedin, K. (2010) *Gentrifiering, socialgeografisk polarisering och bostadspolitiskt skifte*. Meddelanden från Lunds universitets geografiska institutioner Licentiatavhandlingar 10.
- Regeringen (2010) *Ghettoen tilbage til samfundet - Et opgør med parallel-samfund i Danmark Regeringen* (Publikationen kan hämtas på www.sm.dk)
- Smith, N. (2002) *New globalism, new urbanism: Gentrification as global urban strategy Antipode* Vol. 34:3 s. 427-450.
- Wren, K. (1997) *Danish housing policy: The case of Labour Migrants in Ishøj i Borgegård*, L. E.; Findlay, A. M.; Sondell, E. (red) (1997) *Population, planning and policies CERUM report nr 5 1997 CERUM, Umeå universitet*. Umeå.

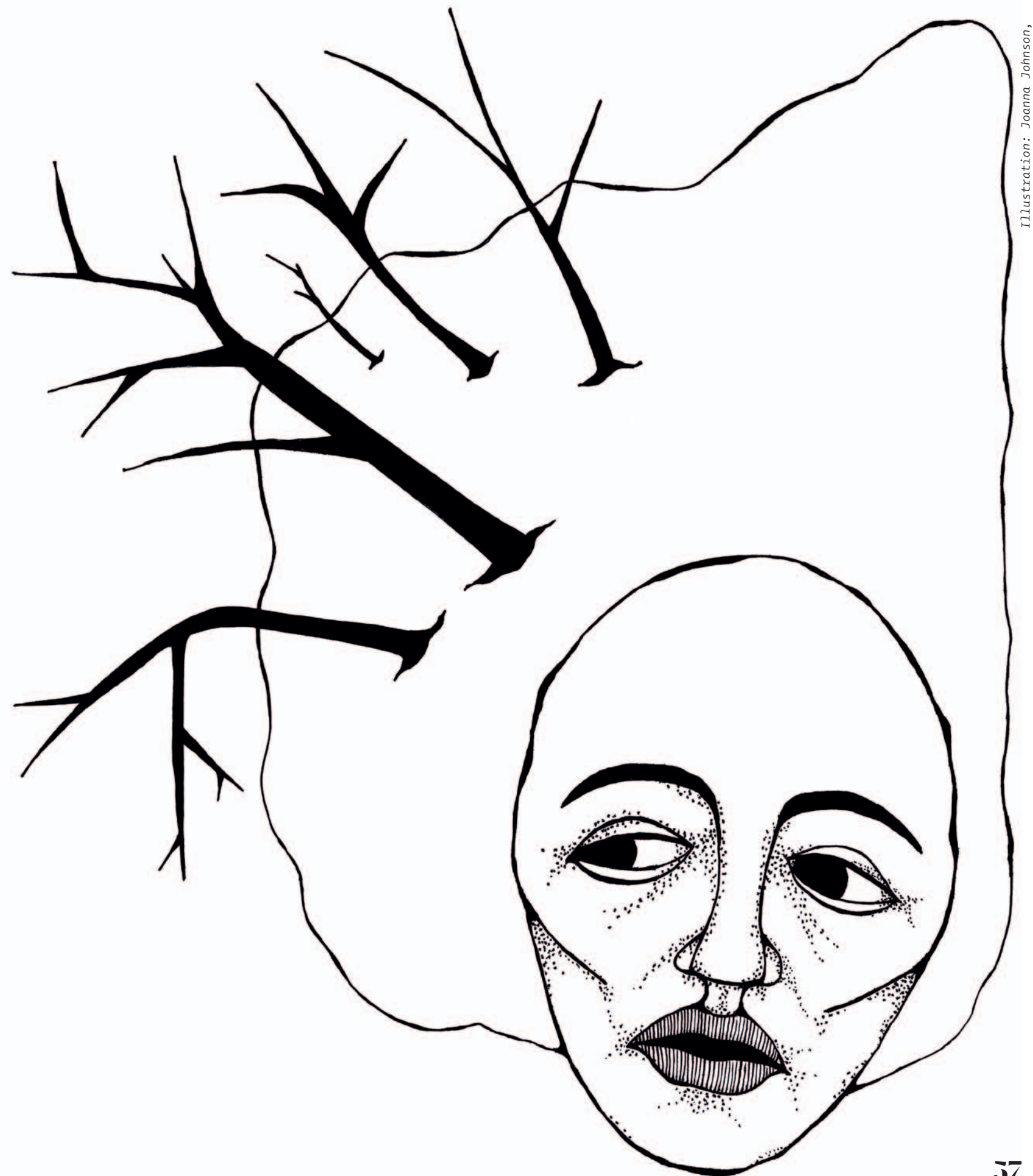

Bild: Celie Costanza Eklund

Håll huvudet högt, mitt framtida barn

Till mitt framtida barn, vem du nu än är, var du nu än väntar,
vill jag bara säga: håll huvudet högt.
Motstå lusten att huka dig, att vända bort ansiktet, att sänka blicken.
Tvätta inte bort din svärta, släta inte ut det som de inte vill ha, sök inte skuggan.
Håll dig i solen.
Låt ditt hår växa.
Låt ditt hår växa tills någon säger ifrån. Låt det växa tills du en dag kommer hem
bestört och skamfylld, låt det växa tills den dag du kommer hem och för första
gången fått lära dig att skämmas för dig själv och de afrikanska rötter som spirar i
dina hårsäckar.
Och när du svalt deras normer, när du skäms över ditt hår som trotsar tyngdlagen,
som lever sitt eget liv bortanför deras regler om vad som räknas som acceptabelt
självfall, när du förbannar det ursprung som besjälar dig och ger ditt svall dess
omfång ska jag svara: ditt hår är så här stort för det tvingar dig att ta upp den
fysiska plats som egentligen är din, det tvingar dig att kräva tillbaka det rum andra
vill ta ifrån dig.
Kamma det försiktigt. Kamma det ömt. Linda håret varsamt om huvudet om natten
Låt det påminna dig om din rätt till utrymme, låt det påminna dig om vad de vill
förvägra dig, låt det påminna dig om vad du har. Ta det i besittning.
Finns så många som vill göra dig liten. Motstå det.
Var stolt. Var stolt över ditt hår som växer som en gloria runt dig, som svävar
bortanför deras förväntningar på konformism, som står emot deras koloniseringsiv
Håll huvudet högt. Låt ditt hår vara fritt, låt det växa fritt och ohämmat, obehindrat
såsom din svarta kropp, din brinnande själ. Låt dig inte tuktas.
Var stolt.

Text: Valerie Kyeyune Backström

De andra svenskarna

Text: Roya Hakimnia

• I denna bok samlas debattörer, forskare och yrkesutövare inom kultur- och kulturarvssektorn. Den handlar om islamofobi, antisemitism, antiziganism, funkofobi och antife-minsim, rörelser som alla vilar på föreställningar om ett homogent folk.

Föreställningar om det kulturellt rena utgör ju som bekant en stark grund för fascistiska rörelser såsom Sverigedemokraterna eller Jobbik i Ungern. Men man behöver inte gå till fascismen för att hitta försök till homogenitetskapande. I våra museers standardberättelser utgörs folkhemmet framförallt av vita, heterosexuella och funktionsdugliga svenskar, påpekar Anna Furumark, redaktör för boken. Men ett sådant homogent samhälle kräver utrensning. Britt-Inger Lundquist, etnolog och resande, beskriver hur romer och i synnerhet romska kvinnor har fått utstå

allt från tvångssteriliseringar till tvångsaborter, tvångsomhändertagande av barn, utanförskap och förföljelse för att skapa det vita Sverige som egentligen aldrig funnits.

Ett annat sätt att skapa det homogena samhället är att osynliggöra funktionsrörelsen. Margareta Persson, projektledare för "Handikapphistoria i kulturarvet", anlägger ett funktionshinderperspektiv på bland annat rösträtten och skolrätten. År 1842 infördes den allmänna folkskolan och skolplikt fick vi 1882. Det är den vanliga historieskrivningen.

Men barn med funktionsnedsättningar ingår inte i denna skrivning: rörelse-

hindrade barn fick skolplikt så sent som 1962 och gravt utvecklingsstörda först 1968.

Hedi Bel Habib, författare och debattör, har visat att homogena länder har hög frekvens av dödligt våld: i Finland, där enbart 2,5 procent av befolkningen är utrikesfödda, begås till exempel tre gånger så många våldsbrott med dödlig utgång som i Schweiz, där 23 procent är utrikesfödda.

Författaren och religionshistorikern Mattias Gardell påpekar att de fascistiska tankegångarna stärks i en postpolitisk miljö där till exempel Stefan Löfvén kallar sitt politiska manifest för "affärsplan". För att förhindra fascismens framväxt krävs politiska projekt som visar på andra möjligheter. Tyvärr lyckas inte antologin helt med att svara på frågan vad vi kan göra. Maktperspektivet haltar också: huvudbudskapet tycks vara att vi löser problemet med fascism och rasism genom mer kunskap om den diversifierade verkligheten.

Ett annat minus är också bildspråket som är rörigt och oprofessionellt. Men flera av de enskilda texterna är bra, och det är en styrka att boken tar upp olika perspektiv.

ningen. Frågor som är för stora helt enkelt, för hopplösa. "Vi vet vad som sker och ändå låter vi det ske. Hur är detta möjligt? Hur kan vi rättfärdiga våra välfärdsnivåer i den rika västvärlden när vi vet att fördelningen av de globala resurserna är skamlöst orättvisa?" Persson frågar rakt ut, vrider och vänder men i det skrivna finns ett driv, en ilska, som håller hopplösheten borta.

Det finns likheter mellan *Att bära sin kropp* och Kristian Lundgrens *Yarden*. Men i Perssons bok är det arbetarklasskvinnor som rapporterar från hela liv i servicetjänst. Hårda och underbetalda arbetsliv som knäcker människor men är osynliga för andra, inte för att de pågår långt ute i hamnområden utan för att de är så självklara pusselbitar på varje plan i ett kapitalistiskt samhälle.

"Någonting skaver med Majas liv och författarskap, den berättar om något som jag och andra måste begripa, om vi ska förstå vad klass och kön är. Vad arbete och liv gör med kvinnor som varje morgon hasar sig upp ur sängen och hör andras behov skrika så högt att det dränker utrymmet för de egna behoven." Finns det fler än jag som längtat efter att få läsa betraktelser ur det här perspektivet? Text: Emma Eleonorasdottter

Poetiskt om osynligt slit

Text: Emma Eleonorasdottter

si, i första hand av Gunnar Ekelöf, "som får tiden att stå stilla och vibrera." Och den gestaltar ett drama, ett samtal, mellan Maja Ekelöf, Gunnar Ekelöf och författarinnan. Och hennes egen poesi kommer fram mellan raka, politiska betraktelser av samtiden. I vilken hylla på biblioteket ska en sådan här bok stå?

Det är en bok om klass och kön som inte låtsas att Sverige är hela världen. Perspektivet från skurhinken är numera oftast ett immigrantperspektiv, vilket i sig gör det relevant för en

antirasistiskt intresserad läsare, men boken väjer inte heller för otympliga globala frågor som sällan tas upp eftersom de förstör stäm-

• Kanske är det så att många författare där ute skriver ur arbetarperspektiv, lika avskalad, naket och skamlöst känsloladdat som Cecilia Persson. Men dem känner jag inte till och när jag läser hennes böcker är det med en konstant känsla av den sorts tacksamhet som man upplever när någon formulerat det man ofta försökt säga men inte kan sätta ord på.

Att bära sin egen kropp är en rapport från en arbetande kvinna, författarinnan själv som bland mycket annat jobbar som personlig assistent, om hennes vardag och tankar. Den refererar till städerskan Maja Ekelöfs *Rapport från en skurhink*, men också till poe-

BOK
Bryt tystnaden! Israeliska soldaters vittnesmål från de ockuperade områdena
Leopard förlag

Vem kommer att orka lyssna?

• Jag har svårt att ta mig igenom boken *Bryt tystnaden!* Israeliska soldaters vittnesmål från de ockuperade områdena. Det är inte för att den är dåligt skriven eller ointressant. Nej, jag klarar bara inte att ta till mig allt. Jag orkar inte ta till mig verkligheten.

Jag har hört många palestinier berätta om hur de behandlas vid vägspärrar, hur de blir kollektivt bestraffade, hur de arresteras, hur släktingar till dem skjutits ihjäl på väg till sjukhus eller affären - vittnesmål om vad ockupationen innebär för dem. I boken bekräftas alla historierna om och om igen.

Men denna gång är det israeliska soldaterna själva som berättar. Det går inte att värja sig mot arméns ondska i deras historier. De vittnar om ett system präglad av omänsklighet, godtycklighet och förnedring. Om hur de på skoj skjutits på barn, eller hur de under en övning gått in i ett palestinskt hus på natten och föst in den skräckslagna familjen i ett rum. Om hur de sätter upp vägspärrar när de inte har något att göra, bara för att det är roligt.

De vittnande soldaterna, som många gånger inte hade lämnat tonåren när de tjänstgjorde, berättar om hur de under sin tid i armén förlorade sina egna värderingar. En ung kvinnlig soldat berättar om en händelse då hon stod i en vägspärr på Västbanken. En palestinier frågade varför han inte fick passera. Hon och hennes kollega tyckte att han var jobbig, satte på honom ögonbindel och handbojor. Där fick han sitta i fyra timmar. "Herre Gud, det är en helt annan värld där med helt andra regler. I den världen är berättelsen oacceptabel, åtminstone för mig... där är den naturlig. Reglerna är så olika. Ingen förstår detta om de inte har varit där..." säger hon.

Bilden av palestiniernas situation klarar av alla vittnesmål. Inte bara av hur armén arbetar, utan också av den

politik och människosyn som genomsyrar arbetet. En princip inom armén är att man ska arbeta förebyggande. Eftersom alla palestinier, män som kvinnor, anses utgöra ett hot mot israeliska soldater, kan alla handlingar mot dem rättfärdigas genom principen om förebyggande arbete.

Det handlar om misshandel, riktade mord, massgripanden och skapande av skräck genom soldaternas blotta närvaro. "De sköt faktiskt på vem som helst som rörde sig på gatan. Det slutade alltid med: 'Vi dödade sex terrorister idag.'" Vem som helst som de sköt på gatan var "terrorist", berättar en soldat som tjänstgjorde i Rafah på

Gazaremsan 2002-2003.

En annan soldat som tjänstgjort i Ramallah säger: "Jag minns att vi många gånger grep människor bara för att jävlas, för att någon börjat knuffas vid vägspärren eller försökt komma runt den. Då satte vi handklovar på honom, lät honom sitta på betongblocken och torka resten av dagen. 'Ge fan i min vägspärr' var budskapet".

"Det fanns en hög med order om gripanden som undertecknats av bataljonschefen, färdiga förutom en ruta lämnad tom. Soldaterna skulle fylla i att personen gripits misstänkt för att störa ordningen", berättar en soldat som tjänstgjorde i Nablus 2009.

Organisationen *Breaking the silence* bildades 2004 av ett sextiotal krigsveteraner. Organisationen vill avslöja sanningen om vardagen på de ockuperade områdena genom att samla in vittnesmål från soldater som gjort sin militärtjänstgöring där. Över 700 personer har intervjuats anonymt, och i boken finns vittnesmål från 145 av dem. *Breaking the silence* lyckas väl med sitt uppdrag. Vittnesmålen ger en entydig och stark bild av vad ockupationen av Palestina innebär för befolkningen. Men kanske är bilden för otäck. Hur många kommer att orka ta till sig det

som berättas? Om allt det vedervärdiga. Det som man egentligen inte vill veta.

För hur högt de än skriker och bryter tystnaden, krävs det att människor är beredda att lyssna. Tyvärr är det nog så att det i första hand är de som redan är intresserade av Palestina som överväger att ta sig igenom 371 sidors vittnesmål från israeliska soldater. Och jag tror inte att det räcker för att forma ett tillräckligt stort motstånd. Varken i Israel eller i Europa.

Text: Britta Abotsi

Förortsberättelse för medelklassen

BOK
Förortshat
Johanna Langhorst
Ordfront förlag.

• "Kan man vara något annat än rasist i ett rassegregerat samhälle?" frågar sig Johanna Langhorst i ett uppslag i *Förortshat*. Frågan är mer avslöjande än hon tror.

Sällan har jag läst en nyskriven bok som haft så stora problem att skildra icke-vita som jämlikar. Istället för att motverka rasismen ramlar hon själv i fällan.

I Langhorsts förort är alla icke-vita snälla och godhjärtade, om än lätt enfaldiga. De icke-vita i Langhorsts förort bryr sig inte om att ha det fint

hemma (de är ju ifrån Somalia!). De "traditionella svenskarna", som Langhorst kallar dem, är snåla och deras barn vill inte dela med sig i sandlådan.

Den enda som lyckas bryta sig ur de infantila beskrivningarna av icke-vita är Nalin Pekgul, men bara när hon citeras. Äntligen får jag möta en rasifierad person som uttrycker åsikter, aktörskap och mångsidighet, istället för att reduceras till den ädle vilden i välviljans namn.

I ett besök hos en granne är författaren noga med att påpeka den "enorma tv:n" som dessutom lämnas på under deras fika. Boken är full av den här sortens beskrivningar, som ropar ut: dessa personer är annorlunda, men de är lika bra ändå! Och däri ligger problemet.

Den här är ännu en bok som diskuterar "de andra" istället för att inkludera. Det här är ännu en bok som, måhända oavsiktligt, avskriver förortsbefolkningen som ett folk utan aktörskap, som behöver en inflyttad "medlem av kultureliten" för att deras liv ska få politiskt värde.

Men det säger något om bokens förmodade mål. Nämligen att ge alla de södermalmsbor en läxa som fortfarande

de fnyser åt Langhorsts (forna) bostadsort. Boken kan säkert röra om deras världsuppfattning så pass att de vid nästa middagsbjudning ägnar ämnet några minuter mellan huvudrätt och dessert. Men förortsbefolkningen, som inte kan ringa sina journalistvänner så fort deras bostadsort ger dem bekymmer, får ännu en gång agera fond för medelklassens förverkligandeprojekt. Jag vill läsa en bok skriven av dem istället.

Text: Valerie
Kyeeyune
Backström

Bild: Ordfront förlag

Bild: Fernando Illezca

DOKUMENTÄR
Atletico Husby
Fernando Illezca
& Tobias Olofsson.

Sagan om Atletico Husby

• *Atletico Husby* var fotbollslaget som var på väg upp, men som tappade allt när lagets favorit, som kallades Romario, mördades. Vi får följa dem som blev kvar och hur laget kämpar emot sakens sorg och ägarnas vinstintressen. Men främst får vi följa Navid och hans dotter. Fotot är vackert och det finns många fina scener. Filmaren har sagt att han vill skapa en motbild av människor i förorten. Om det inte vore för den typiska modellen som SVT använder för dokumentärfilm med pianoklink och berättarröst hade den kunnat lyckas. Och kanske om den mediabild och omvärld som filmen vänder sig emot visades. För att få med den dynamik som finns där, fast utanför bild. Nu blir det ännu en förortsbild av hopplöshet och maktlöshet som inte visar på någon väg framåt.

En knytnäve i magen

FILM
Enjoy poverty
Renzo Martens

Bild: Renzo Martens

• Konstnären Renzo Martens har gjort en film där han tagit på sig rollen att personifiera västvärldens goda intentioner när det gäller att bekämpa fattigdom i Afrika, i detta falllet Kongo. Martens vill hjälpa fattiga att profitera på sin fattigdom, istället för att hjälporganisationer ska göra det. Han gör det för att visa det vidrigt cyniska i denna handling, hur västvärlden gjort fattigdom till en handelsvara som man kan tjäna pengar på genom bistånd och hjälporganisationer. Merparten av biståndspengarna går tillbaka till givarländerna och hjälporganisationerna drivs som företag. Från första scenen i filmen visar Martens hur detta förtryck tar sig i uttryck genom att själv agera ut det. Hans budskap är rakt och enkelt, ingenting kommer att förändras så det är lika bra

att njuta av fattigdomen. Ett knytnävsslag i alla välmenande västerlänningars mage, men även de fattigas i Kongo. Cynismen vet inga gränser. Vilket just därför gör filmen genial, den lyckas fånga hur motbjudande kapitalismen verkligen är.

Text: Leo
Palmestål

De nya arbetarna

BÖCKER

Av kött och blod
Henrik Johansson
Federativs förlag

Prekariatet.
Den nya farliga klassen
Guy Standing
Diadalos

• Henrik Johanssons debutroman *Av kött och blod* är en unik berättelse om vardagens klasskonflikter mellan restaurangarbetare och ledning. Det som gör den speciell är inte bara den lekfulla formen, hybriden mellan socialrealistisk arbetsplatsroman och fantasysydeckare, utan också att den tar sin utgångspunkt i ett heterogent kollektivt subjekt. Det är befriande med en arbetarroman som inte fokuserar på den vite industriarbetarens vedermodor, utan som talar till oss som en brokig kämpande massa.

Handlingen utspelar sig på den lilla restaurangen *Tempi Moderni*, en arbetsplats med ständig underbemanning och jakt på ökad produktivitet. I inledningen får vi följa Eduardo som börjar sin praktik på restaurangen. Han är en av många i raden av praktikanter cheferna tagit in för att utföra gratisarbete. Ständigt försöker ledningen hitta nya sätt att utnyttja personalen. Men de möter motstånd i den solidaritet som finns mellan arbetsskamraterna, som leker, saboterar, lurar och snackar ihop sig. Förutom att boken väcker tankar kring de olika villkoren för arbetsplatskamp beroende på bakgrund och privilegier, så väcker den idéer om hur gemenskaper skapas bortom olika skiktningar.

Det villkor Johansson i skönlitterär form skildrar; underbemanning, otrygga anställningar och ekonomisk oro, beskriver forskaren Guy Standing facklitterärt i sin högaktuella bok *Prekariatet - den nya farliga klassen*.

Boken är ordentligt faktsäckad, på gott och ont. Ibland gör den stora mängden information att boken blir pladdrig och torr, men de stilistiska bristerna kompenseras av att den är en av de mest träffsäkra analyserna av vår samtid. Jag får en känsla av att den blivit skriven i hast, som i feberyra, för att författaren varit så angelägen om att berätta för oss om sakernas tillstånd, om de förändringar vi ser idag på den globala arbetsmarknaden.

Allt fler människor blir överflödiga i den globala ekonomin, och de övriga konkurrerar om underbetalda jobb. Prekarisering är Standings benämning på dessa förändringar. Prekarisering definieras som en process där allt större delar av arbetsmarknaden blir osäkra där fler människor går mot "ett liv i stunden, utan en trygg identitet". Vi får allt svårare att få fast anställning, jobben blir allt skitigare, våra kroppar förväntas vara mer anpassningsbara och redo att underkasta sig vilken försörjning som helst. Vi har dessutom lärt oss att betrakta denna livsotrygghet som en naturlag, stressen och ångesten som vårt eget ansvar.

Standing utgår från Europa och Storbritannien i de flesta av sina beskrivningar, men vill genom sitt grepp om prekariatet ringa in hela den globala otrygga klass som består av allt från tillfälligarbetare till arbetslösa, migranter, sluminvånare, bemanningsanställda och extraarbetande pensionärer. Denna nya klass kan enligt Standing lika gärna lockas av fascismen som av den sociala revolutionen.

Kapitlet om migration är kanske det mest intressanta. Migranterna är den mest utsatta och den snabbast växande delen av prekariatet. Aldrig har det funnits så många människor på flykt i världen, människor som korsar nationsgränser i hopp om ett bättre liv. Kapitlet tjänar på den globala orättvisan på så sätt att det skapas en reservarmé av illegala invandrare där klassisk arbetsplatskamp sällan ger utdelning. Standing exemplifierar

med afrikanska migranter i Kalabrien som var anställda som billig arbetskraft på olika jordbruk kontrollerade av maffian. När finanskrisen slog till slutade maffian att betala ut löner.

Arbetarna gjorde uppror. Som svar jämnades deras provisoriska bostäder till marken och många blev deporterade. Övriga blev beskjutna och misshandlade av medborgargården påhejade av lokalbefolkningen.

Att neka medborgarskap har blivit ett av maktens starkaste vapen. Rasismen går som en röd tråd i prekariseringen; den är medveten och nödvändig för att upprätthålla systemet. Standing argumenterar för att migrationen idag kan betraktas som en process där medborgerliga rättigheter sakta avvecklas och vill

återinföra begreppet *denizen* för att som beteckning för dagens varianter av migrant-skap. De nomadiska illegala flyktingarna, bosättarna och gästarbetarna står alla står i kontrast till den fullvärdiga assimilerade medborgaren *the citizen*, som mer och mer blir ett privilegium för de vita och lyckosamma.

Båda dessa böcker skildrar på ett intressant sätt ett politiskt subjekt som står ganska långt från modernitetens manlige och vite industriarbetare med en relativt säker ställning. Efter välfärdsstatens proletariat kommer prekariatet. Jag lämnas med en förståelse av att det inte finns några guldår kvar att hoppas på från rasistiska nationalstater, och inga stabila arbetaridentiteter att återerövra. Nu gäller det att omvärdera och utmana gränserna för politiken och vad som är möjligt, för att kunna genomföra den sociala revolution som ligger som en vilande potential i denna ekonomiska och existentiella kris.

Text: Andrea Malesevic,
redaktionsmedlem

Lyckad skildring av gränser

BOK

Fem papperslösa kvinnors historier
Amalia Alvarez
Seriefrämjandet

• De flesta serieböcker som släpps i Sverige är gjorda av svensktalande personer med medborgarskap i Sverige och översättningar till andra språk än svenska råder det stor brist på. I *Fem papperslösa kvinnors historier* skildrar Amalia Alvarez verkliga historier om misshandel, krig, sexuellt utnyttjande och ett liv på flykt. Här återberättas kvinnornas egna historier efter att de av olika anledningar har flytt till Sverige.

Alvarez använder sig parallellt av både spanska, engelska och svenska. Hon tecknar detaljerade bilder, vilket resulterar i en lättillgänglig bok om livsavgörande öden. Det är ett mycket personligt verk som ger ett brett och ärligt perspektiv

på hur det är att fly till Sverige och leva som gömd.

Det system som långt fler än dessa fem kvinnor lever i framträder klart och tydligt i berättelserna. Vi får läsa om Saras kamp att överleva på sin flykt till Sverige, om Luz Maria som efter Migrationsverkets bestämmer separeras från sin tvååriga dotter och om X som måste ha sex med sin arbetsgivare för att få lön och med sin hyresvärd för att få bor kvar.

Om du någon gång har tvekat över hur katastrofalt det nuvarande migrations-systemet påverkar papperslösa, kommer den här boken få dig att bli säker på din sak.

Text: Rebecha Osuchowska Troell

Bild: Lionsgate Television

TV

Orange is the new black

Serie dumförklarar vita

• USA har flest fångar i världen, en majoritet av dessa är svarta och en växande andel av dem är kvinnor. I OITNB är huvudpersonen en vit medelklasskvinna som hamnar i fängelse efter att i unga år haft en relation med en knarksmugglare. TV-serien är baserad på en bok där författaren har mycket gemensamt med huvudpersonen, bland annat namnet, Piper. Serien är förvånansvärt lättäm och humoristisk, det är lättmält underhållning kryddad med mänsklig tragedi. Sidokaraktererna får representera stereotypa fördomar om afroamerikaner, asiater, ryssar och latinos. Piper får representera det goda och oförstörda som kämpar för att inte dras ner till samma nivå som sina medfångar. Skaparen av serien har sagt att det behövs en vit huvudperson för att nå ut till den stora (vita) publiken. Ett påstående som dumförklarar vita, och totalt bortser från den stora icke-vita publiken.

Text: Leo Palmestål

B

POSTTIDNING

MANA

Tidskriften Mana
Postia 2311
Amiralsgatan 47
21413 Malmö

**När vi gör revolt, är det
inte för någon särskild
kultur. Vi gör revolt helt
enkelt därför att vi, av
flera anledningar, inte
längre kan andas.**

Frantz Fanon

Pris: 85 kronor

9 789198 124316